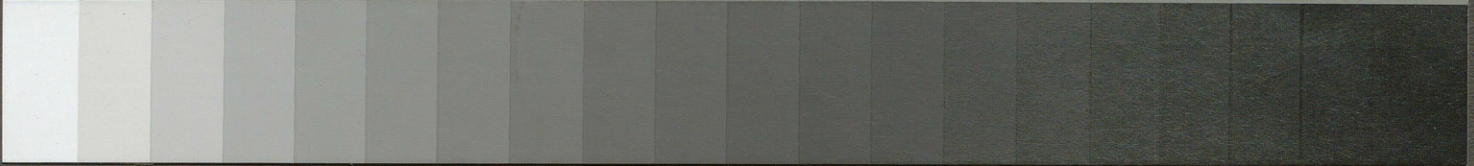

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

Inż. — 19/47

INSTRUKCJA
KOWANIA

CZĘŚĆ I

WYKONAWCZY

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

Wz. — 19/47

**INSTRUKCJA
KONWENCYJ
CZĘŚĆ I
O WYKONANIU**

Kondu

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

Inż. — 19/47

2568 ✓

INSTRUKCJA MASKOWANIA

CZĘŚĆ I

OGÓLNE ZASADY MASKOWANIA

XXII, 8, 7

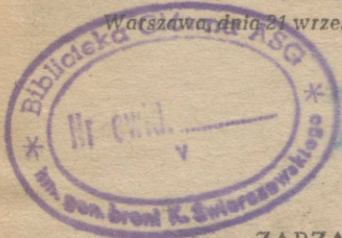

WOJSKOWY
INSTYTUT NAUKOWO-WYDAWNICZY

1 9 4 7

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
DEPARTAMENT INŻYNIERII I SAPERÓW

Warszawa, dnia 21 września 1946 r.

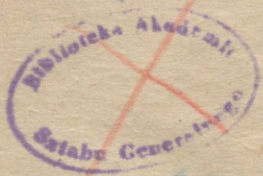

ZARZĄDZENIE WPROWADZAJĄCE

Zatwierdzam do użytku służbowego
„Instrukcję maskowania cz. I — Ogólne
zasady maskowania”.

II WICEMINISTER OBRONY NARODOWEJ
w/z. (—) BORDZIŁOWSKI
generał dywizji

R/40¹

~~88635~~

I. ZASADY MASKOWANIA

ROZDZIAŁ PIERWSZY

POJĘCIA OGÓLNE

1. Wszystkie przedsięwzięcia, mające na celu wprowadzenie w błąd nieprzyjaciela odnośnie nasyżych sił, środków, działań i zamiarów, nazywają się maskowaniem.

2. Cel maskowania:

- a) zabezpieczyć tajemnicę działań własnych wojsk;
- b) zmniejszyć własne straty siły żywej i sprzętu bojowego;
- c) zwiększyć długotrwałość budowli saperkich.

3. Bezwzględnie należy maskować: stan, liczebność, uzbrojenie i działania wojsk tak w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem jak i na tyłach, wszystkie prace saperkie oraz terenowe punkty orientacyjne, które ułatwiają nieprzyjacielowi wykrywanie zamaskowanych obiektów.

Zaniedbywanie maskowania—to ponoszenie niepotrzebnych strat oraz prowadzenie walki w trudniejszych warunkach.

4. Maskowanie winno się przeciwstawiać wszystkim rodzajom rozpoznania, jakie zastosuje nieprzyjaciel.

Rozpoznanie naziemne opiera się na danych wzroku, słuchu a niekiedy i powonienia. Obserwacja naziemna wykrywa przedmioty na podstawie bardzo

drobnych szczegółów, lecz jej działanie jest ograniczone ukształtowaniem terenu.

Rozpoznanie z powietrza polega na: a) obserwacji wzrokowej, b) zdjęciach fotograficznych. Prawdziwość i dokładność obserwacji wzrokowej są ograniczone. Fotografia lotnicza uzupełnia obserwację wzrokową i podaje szczegóły, które wzrokiem byłyby nieuchwytnie; mianowicie ustala dokładnie wszystkie szczegóły terenu i rozmieszczenia wojsk.

5. Nieprzyjaciel określa obiekt obserwowany według jego demaskujących (rozpoznawczych) oznak. Na przykład oznakami demaskującymi pozycje artyleryjskie są stanowiska dział rozmieszczone w jednej linii lub w równych odstępach, drogi dojazdowe, ścieżki i tory narciarskie w zimie, stożki wylotowe (powstające przed lufą działa na ziemi po oddaniu większej ilości strzałów), odgłos wystrzałów, ruch ludzi i środków transportowych z amunicją, linie łączności.

Głównymi oznakami demaskującymi wszystkie obiekty wojskowe jest ich prawidłowość, jednolitość ich kształtów oraz rozmieszczenia. Ukrycie przedmiotu osiąga się przez usunięcie jego oznak demaskujących. Im większy obiekt, tym ma on więcej oznak demaskujących, tym łatwiej go zauważyć. Zawsze należy się starać rozczłonkować obiekty maskowane.

6. Maskowanie winno uniemożliwić nienrwiacielowi ustalenie składu, ugrupowania sił i urządzeń określających nasze istotne zamiary. Jeśli ukrycie wszystkiego jest niemożliwe — należy ukryć to co najważniejsze, lecz na to winien być skierowany cały wysiłek maskowania; ważniejsze bowiem jest całkowite ukrycie części obiektów, aniżeli wszystkich lecz źle.

7. Nie można wprowadzić w błąd nieprzyjaciela jedynie za pomocą samego ukrycia; równocześnie należy mylić nieprzyjaciela przez stwarzanie pozornych wrażeń drogą rozprzestrzeniania fałszywych wiadomości, dokonywania działań demonstracyjnych i budowy pozornych obiektów.

Często ukrycie obiektu rzeczywistego i stworzenie pozornego mogą być połączone przez zmianę zewnętrznego wyglądu obiektu rzeczywistego o tyle, że nieprzyjaciel nie zwróci na niego uwagi. Na przykład można zamaskować drewniany schron bojowy (DSB) umieszczając go pod budynkiem gospodarczym.

8. Maskowanie winno być aktywne, różnorodne, prawdopodobne i ciągłe. Aktywność maskowania polega na wyrobieniu u nieprzyjaciela wrażeń ściśle powiązanych ze sobą i narzuceniu mu wygodnego dla nas obrazu naszych działań i zamiarów.

Wszystkie prace winny być objęte planem maskowania, wynikającym z ogólnej decyzji taktycznej.

Maskowanie według szablonu nie daje wyników. Stosując jednakowe sposoby i środki maskowania za każdym razem należy je kombinować inaczej. Wrażenia sugerowane nieprzyjacielowi winny być prawdopodobne. Maskowanie winno być stosowane odpowiednio do sytuacji taktycznej i do terenu.

Specjalnie ważną rzeczą jest zachować ciągłość przyjętego planu maskowania. **Maskowanie nie doprowadzone do końca — to nadaremna strata sił i środków.**

9. Oddziały maskują się:

- a) wykorzystując umiejętnie ciemność, złą widoczność i sprzyjające warunki terenowe;

- b) stosując naturalne i sztuczne środki maskowania;
- c) przestrzegając stale jak najsurowiej dyscypliny maskowania, tj. unikając czynności, które mogłyby zdradzić je przed obserwacją nieprzyjaciela;
- d) wznosząc budowle pozorne celem odwrócenia uwagi i ognia nieprzyjaciela od zamaskowanych obiektów.

ROZDZIAŁ DRUGI

SPOSOBY I ŚRODKI MASKOWANIA

Wykorzystanie dogodnych warunków do maskowania

10. Przed obserwacją nieprzyjaciela dobrze chroni ciemność nocna. Wykorzystanie ciemności jest najbardziej skutecznym środkiem maskowania większych przemarszów wojsk, pod warunkiem jak najsurowszego przestrzegania dyscypliny maskowania świateł, gdyż nawet słabe punkty świetlne (na przykład: zapalona zapalka lub papieros) widoczne są z dużej odległości.

Podczas przemarszów nocnych wojska winny być w stałej gotowości do ukrycia się, gdyż nieprzyjaciel może nieoczekiwanie zastosować środki oświetlające, których działanie następuje nagle.

11. Deszcz, śnieg, pochmurna pogoda utrudniają obserwację zmniejszając zasięg widoczności. Te warunki winny być również całkowicie wykorzystane dla maskowania przemarszów.

12. Zła widoczność może być spowodowana sztucznymi zasłonami dymnymi. Zastosowanie ich zależy od charakteru terenu i od pogody. Same w sobie dymne zasłony widoczne są z dużej odległości;

utrudniają one jednak nieprzyjacielowi orientację i rozpoznanie szczegółów obiektu, nie ukrywając faktu jego obecności w danym rejonie. Koniecznym warunkiem zastosowania zasłon dymnych jest stworzenie zasłon pozornych na odcinkach sąsiednich.

13. Widoczność oddzielnych przedmiotów w porze dziennej zależy od położenia słońca: gdy słońce świeci od strony obserwowanego przedmiotu — przedmiot staje się ciemniejszy; gdy słońce świeci od strony obserwatora — przedmiot jest jaśniejszy; najbardziej niekorzystne oświetlenie, ze względu na maskowanie, jest wówczas, gdy słońce oświetla przedmiot z boku.

14. Umiejętne wykorzystanie terenu ma wyjątkowo ważne znaczenie dla maskowania.

Maskami naturalnymi są lasy, grupy drzew, wysokie zagajniki, zacienione fałdy terenu. W osiedlach niezawodnymi maskami są różnego rodzaju budowle.

15. Gęsty, wysokopienny las iglasty ukrywa oddziały i sprzęt bojowy w zwartych ugrupowaniach; rzadki las iglasty — jednostki w ugrupowaniach rozczłonkowanych i pojedyncze samochody. Las liściasty z szerokimi gęstymi koronami daje najlepsze ukrycie w lecie; w jesieni po opadnięciu liści, a szczególnie w zimie, las liściasty jako maska jest mało przydatny.

16. Wyręby w lasach lub zagajnikach, szczególnie jeśli mają prawidłową formę geometryczną, przyciągają uwagę obserwatora lotniczego. Wyręby należy robić tylko w wypadkach skrajnej konieczności i wyrębiać tylko podszycie lasu lub niewielkie drzewa.

17. Oddzielne drzewa i krzaki zapewniają ludziom i sprzętowi ukrycie o ograniczonej wartości. Przy zachmurzeniu należy się kłaść pod nimi, a przy słonecznej pogodzie — w cieniu ich.

18. Na tle ciemnej roślinności rozpoznaje się szczególnie przedmiotów trudniej niż na jasnej. Teren z różnorodnie zabarwionymi odcinkami, pokryty krzakami, pniami, jamami itp., utrudnia obserwację; okolica monotonna (np. łąka) nie ukrywa nawet takich przedmiotów, których kolor podobny jest do koloru łąki.

Na postój należy wybierać ciemne i nierówno zabarwione pokrycie roślinne, a unikać jasnego i równomiernie zabarwionego. We wszystkich wypadkach należy unikać postoju w pobliżu oddzielnych, jaskrawo zarysowanych i uwydatniających się przedmiotów terenowych oraz odcinków terenu przyciągających uwagę nieprzyjaciela.

19. Dla maskowania cienie mają dwojakie znaczenie.

W cieniu obiekt maskowany jest zaciemniony i trudny do rozróżnienia, jednak według cienia może być rozpoznany obiekt, który w zwykłych warunkach byłby zupełnie niezauważony. Specjalnie wyraźnie zarysowują się kontury obiektu, jeśli cień od niego pada na powierzchnię równą i naświetloną. Cień od obiektu padający na powierzchnię nierówną zniekształca się i nie zdradza go obserwatorowi.

Rozmieszczając się w cieniu przedmiotów terenowych należy bezwzględnie pamiętać, by nie powstawały wyraźne cienie przedmiotów ukrywanych.

20. Cień porusza się wraz z ruchem słońca, dlatego obiekt mający być zamaskowany należy umieszczać od strony północnej przedmiotu terenowego; przy takim umieszczeniu ukrycie obiektu w cieniu będzie najbardziej długotrwałe.

Przy świetle księżycowym cienie są najbardziej gęste i dobrze maskują obiekt. Oświetlone za pomocą reflektora fałdy terenu, budynki itp. wytwa-

rzają za sobą cienie, w których można pewnie się ukryć.

Środki maskowania

21. W wypadkach, kiedy nie ma masek naturalnych lub ilość ich jest niedostateczna, należy stosować maski sztuczne, zarówno przewożone w stanie gotowym jak również przygotowywane na miejscu.

22. Maski sztuczne winny harmonizować z otaczającym terenem pod względem formy, koloru, stopnia chropowatości i nie powinny rzucać cieni demaskujących. Jako maski sztuczne przygotowywane na miejscu stosuje się wszelkiego rodzaju przykrycia z gałęzi, słomy, drzewa i ziemi, płócien namiotowych, brezentów i siatek maskujących.

23. Płótna namiotowe i brezenty niezależnie od swego koloru przy obserwacji z powietrza wydają znacznie jaśniej od otaczającego terenu. Dlatego przy zastosowaniu ich należy je zarzucać gałkami, trawą, śniegiem, ziemią.

24. Siatki maskują obiekt jedynie w tym wypadku, jeżeli w nie wplecione są gałazki, trawa lub inny podręczny materiał maskujący. Siatka bez materiału maskującego prześwieca i nie ukrywa maskowanego przedmiotu.

25. Wszystkie środki maskujące lepiej ukrywają przedmiot maskowany, jeżeli ma on zabarwienie odpowiadające kolorystyce terenu.

Dyscyplina maskowania

26. Maskowanie bez dyscypliny maskowania jest bezużyteczne. Doskonale zamaskowana bateria może być wykryta wskutek nieostrożnego ruchu ludzi, wydeptanych ścieżek dochodzących do stanowisk ogniowych itp. Dyscyplina maskowania wymaga od całego składu osobowego ostrożnego i prze-

myślanego postępowania, aby nie ściągnąć uwagi nieprzyjaciela na obiekt zamaskowany. Każdy — nawet najmniejszy — wkład pojedynczego strzelca w dzieło maskowania zwiększa jego skuteczność jako całości i odwrotnie, każde naruszenie dyscypliny maskowania przez pojedynczych strzelców pociąga za sobą niebezpieczeństwo dla wszystkich.

Dyscyplina maskowania — to służbowy obowiązek każdego żołnierza.

27. Dym zawsze przyciąga uwagę obserwatorów nieprzyjaciela i może doprowadzić do wykrycia rozmieszczenia wojsk w lesie lub osiedlu. Należy bezwzględnie unikać rozpalania dużych ognisk i stosować paliwo dające minimalną ilość dymu. W wypadkach ukrytego przygotowania jakiegokolwiek operacji nigdzie nie można rozniecać ognia.

28. Kolumny w marszu i pojedyncze pojazdy demaskują się przez podnoszący się kurz. Na przemarsze należy wybierać drogi dające najmniejszą ilość kurzu.

29. Skoncentrowanie oddziałów i sprzętu łatwo rozpoznaje się po wyrównanych w jedną linię samochodach, stosach materiałów, namiotach, po równomiernych odstępach i przerwach między nimi. Oddziały i sprzęt należy rozmieszczać zawsze w ugrupowaniu rozczłonkowanym i odpowiednim do terenu unikając w ugrupowaniu wyraźnego schematu.

30. Ścieżki i drogi dojazdowe są dobrze widoczne z powietrza a specjalnie wyraźnie na fotografiach lotniczych. W zaułkach dróg i ścieżek oraz na ich skrzyżowaniach rozpoznanie lotnicze łatwo wykrywa zamaskowane obiekty. Należy unikać robienia nowych kolein i ścieżek i posiłkować się istniejącymi drogami, chociażby przez to trasa wydłużała się. W razie konieczności przeprowadzenia nowej drogi

lub koleiny należy wybierać trasę po twardym gruncie, na którym ślady są mniej widoczne. Na miękkim gruncie ścieżki i koleiny należy tak kierować, aby przebieg ich zgadzał się z naturalnymi liniami terenu (miedze, bruzdy, zagony, płoty, kanały) lub, aby były do nich równoległe.

Każdą nowow wykonaną drózkę i koleinę należy doprowadzać do istniejącej sieci dróg. Zakończyć drogi ślepo przy zamaskowanym obiekcie — znaczy ułatwiać rozpoznanie lotnicze nieprzyjacielowi.

31. Bezwzględnie unikać niepotrzebnych przemarszów wojsk i sprzętu; każdy ruch przyciąga uwagę obserwatorów nieprzyjaciela.

Celem zmniejszenia widzialności kolumn marszowych wszystkich rodzajów broni, pojedynczych pojazdów i osób, winny one poruszać się po zacienionej stronie drogi i o ile możliwe tak, aby cień ich nie padał na oświetloną stronę drogi. Drogi i ścieżki należy prowadzić po terenie pokrytym roślinnością, obfitującym w przedmioty terenowe jak wąwozy, zabudowania gospodarskie, pojedyncze budowle itp.

W zimie, poruszając się po zaśnieżonej drodze, pozostawiać możliwie najmniej śladów. W kolumnie należy poruszać się rzędem, celem ukrycia składu kolumny oraz ułatwienia maskowania śladów, jeśli okaże się to konieczne. W lecie unikać poruszania się po jezdni drogi i po terenie oświetlonym.

Miejsca odkryte przebywać pojedynczo lub małymi grupami; na przerwy i odpoczynki wybierać miejsca umożliwiające skryte rozmieszczenie.

32. W nocy należy zwrócić specjalną uwagę na dyscyplinę maskowania świetlnego i zachowanie ciszy. Nawet krótkotrwały błysk latarki kieszonkowej lub zapalki przyciąga uwagę obserwatora. Jeśli

odblask ognia może być zauważony przez nieprzyjaciela, rozniecanie ognisk jest niedopuszczalne.

Ruch samochodowy, w granicach obserwacji naziemnej, winien odbywać się bez jakiegokolwiek oświetlenia; poza granicami obserwacji naziemnej — z reflektorami zaciemnionymi. Zapalenie świateł bez osobnego zezwolenia starszego dowódcy powinno być wzbronione.

ROZDZIAŁ TRZECI
SŁUŻBA MASKOWANIA

Zadania służby maskowania

33. Do zadań służby maskowania należy:
- a) wyszkolenie bojowe oddziałów w maskowaniu;
  - b) zaopatrzenie oddziałów w etatowy sprzęt maskujący;
  - c) kierownictwo robót maskowania podczas saperskiego zabezpieczenia działań bojowych;
  - d) kontrola stanu maskowania w oddziałach;
  - e) zapoznanie własnych oddziałów ze środkami i sposobami maskowania stosowanymi przez nieprzyjaciela.

34. Oddziały przebywające na froncie i tyłach winny maskować się we wszystkich sytuacjach bojowych samorzutnie nie czekając na rozkaz dowódcy.

35. Budowę pojedynczych obiektów pozornych wykonuje się na rozkaz dowódcy kompanii i starszych. Zgrupowanie pozornych przedmiotów (rejony pozorne dla plutonów, pozorny przedni kraj, baterie pozorne itp.) tworzy się na rozkaz dowódcy pułku i starszych.

36. Jednostki saperskie wykonują tylko prace skomplikowane pod względem techniki maskowania. Do nich należą:

- a) masowe malowanie ochronne sprzętu bojowego i budowli saperskich;
- b) ukrycie dużych obiektów;
- c) budowa dużych obiektów pozornych.

Obowiązki dowódców i wszystkich żołnierzy odnośnie maskowania

37. Dowódca jednostki wojskowej jest obowiązany:
- a) kierować wyszkoleniem bojowym jednostki w maskowaniu;
  - b) brać pod uwagę warunki maskowania podczas pobierania decyzji taktycznej;
  - c) za pośrednictwem swego sztabu wydawać zarządzenia odnośnie maskowania;
  - d) sprawdzać stan maskowania wymagając stale przestrzegania dyscypliny maskowania.
38. Dowódca saperów jednostki jest obowiązany:
- a) znać wszystkie techniczne sposoby maskowania i umieć je stosować;
  - b) kierować osobiście wyszkoleniem w maskowaniu oficerów młodszych i sztabowych jednostki;
  - c) kontrolować wyszkolenie w maskowaniu szeregowych i podoficerów jednostki;
  - d) dla dowódcy jednostki przygotowywać wszystkie dane odnośnie maskowania, niezbędne do powzięcia decyzji taktycznej;
  - e) organizować rozpoznanie celem wykrycia zamaskowanych budowli nieprzyjaciela;
  - f) kierować osobiście najbardziej skomplikowanymi pracami maskowania przeprowadzanymi w jednostce;
  - g) sprawdzać stan maskowania i na miejscu dawać dowódcom pododdziałów wskazówki techniczne;
  - h) znać ilość i stan etatowych środków ma-

skowania i w odpowiednim czasie troszczyć się o ich uzupełnienie i naprawę.

39. Dowódcy pododdziałów są obowiązani:
- a) kierować osobiście w swoim pododdziale wyszkoleniem w maskowaniu;
  - b) znać i umieć używać wszystkie sposoby maskowania mogące mieć zastosowanie w pododdziale zgodnie z zadaniami bojowymi;
  - c) dawać oficerom wszelkie konieczne wskazówki maskowania; w tej liczbie również wskazówki odnośnie dyscypliny maskowania;
  - d) sprawdzać wykonanie maskowania i przestrzeganie dyscypliny maskowania w swoim pododdziale;
  - e) dbać o ilość i jakość środków maskowania, które winien on posiadać w swym pododdziale.
40. Każdy żołnierz jest obowiązany:
- a) umieć dostosowywać się do terenu w różnych warunkach sytuacji bojowej wykorzystując sposoby maskowania naturalnego;
  - b) umieć maskować siebie, swoją broń i obiekty umocnień polowych za pomocą podręcznych i etatowych środków maskowania;
  - c) surowo i stale przestrzegać dyscypliny maskowania.

Rozpoznanie z punktu widzenia maskowania

41. Cel rozpoznania odnośnie maskowania:
- a) rozpoznanie terenu celem wykorzystania go do maskowania własnych wojsk;
  - b) rozpoznanie maskowania nieprzyjaciela (demaskowanie).

42. Rozpoznanie maskowania winno wykryć:

- a) prawdopodobne miejsce rozmieszczenia środków ogniowych i punktów obserwacyjnych nieprzyjaciela;
- b) maski naturalne dla ukrycia od obserwacji naziemnej i lotniczej oraz tereny sprzyjające maskowaniu (lasy, miejscowości, różnobarwne odcinki terenu o dużej ilości przedmiotów terenowych wygodnych do maskowania), określić ich wartość pod względem maskowania, tj. ile i jakiego rodzaju wojska mogą ukryć;
- c) podczas przygotowania przeprawy — ukryte podejścia do punktów skoncentrowania sprzętu, a na brzegu rzeki,—ukryte miejsca składania członów i odcinki odpowiednie do maskowania członów;
- d) charakter obiektów saperskich podlegających maskowaniu (ich wymiary w planie i z boku od strony nieprzyjaciela), koloryt i właściwości otaczającego terenu;
- e) gromadzenie materiału do prac maskujących oraz miejsca jego gromadzenia.

43. Rozpoznanie terenu odnośnie maskowania przeprowadza się w ramach rozpoznania ogólnego lub rozpoznania saperskiego. Podczas rozpoznania należy określić:

- a) najwygodniejsze miejsca na rozmieszczenie pododdziałów z punktu widzenia maskowania;
- b) sposoby i środki do maskowania technicznego;
- c) miejsca i środki do wykonania urządzeń pozornych oraz warunki działań pozornych.

44. Rozpoznanie terenu w głębi ugrupowania nieprzyjaciela w nocy jak również w dzień przy ograniczonym czasie, z punktu widzenia maskowania, sprowadza się do oceny terenu na podstawie mapy i zdjęć lotniczych.

45. Demaskowanie działań i urządzeń nieprzyjaciela przeprowadza się drogą zestawienia danych otrzymanych od wszystkich rodzajów rozpoznania w różnym czasie i w rozmaitych warunkach.

Wykonanie i kontrola maskowania

46. Zagadnień maskowania nie można rozpatrywać oddzielnie od zagadnień taktycznych, saper-skich i innych problemów zabezpieczenia walki. Ukryte wykonanie wszelkich prac (w tej liczbie i prac maskujących) jest koniecznym warunkiem powodzenia maskowania. Przygotowanie i wykonanie prac należy przeprowadzać w miejscach ukrytych i to jak najszybciej, aby nie były one wykryte przez rozpoznanie nieprzyjaciela. Wszystkie prace wykonywane w nocy należy tak planować, aby o świcie były ukończone i zamaskowane.

47. Przed zajęciem lub jednocześnie z zajęciem danego rejonu przez jednostkę, dowódcy pododdziałów winni wydać zarządzenia odnośnie maskowania i dyscypliny.

48. Dowódca jednostki wydaje specjalne zarządzenia odnośnie maskowania w tych wypadkach, gdy pododdziały jemu podporządkowane winny wykonać, oprócz swoich prac maskujących, prace na korzyść całej jednostki.

49. Maskowanie wszystkich działań wojsk winno być sprawdzane obserwacją z ziemi i powietrza, zarówno podczas wykonania prac maskujących jak i

po ich zakończeniu. W wypadku styczności z nieprzyjacielem sprawdzenia maskowania dokonuje się z punktów obserwacyjnych wybranych w obrębie własnego ugrupowania. Celem sztucznego zwiększenia odległości wskazana jest obserwacja przez lornetkę zwróconą przedmiotnikami do oczu.

Sprawdzenie maskowania drogą obserwacji naziemnej wykonywują dowódcy pododdziałów i dowódcy jednostek saperskich.

Sprawdzenie z powietrza organizują sztaby dywizji i wyżej. Na tyłach jednostek i w rejonach koncentracji, celem utrzymania dyscypliny maskowania, wskazane jest wyznaczanie specjalnego nadzoru oficerskiego.

II. SPOSOBY MASKOWANIA

ROZDZIAŁ CZWARTY

MASKOWANIE ŻOŁNIERZY I KARABINÓW MASZYNOWYCH

50. Żołnierze obserwowani z samolotu mają wygląd ciemnych plam lub punktów; cienie ich dobrze uwydatniają się na śniegu, oświetlonym gruncie lub na jezdni drogi.

Obserwator naziemny rozpoznaje żołnierzy po jasnych plamach twarzy i rąk, po sylwetce głowy, pleców i po błyszczących przedmiotach wyposażenia i umundurowania (guziki, klamry, bagnet itp.). Marszerujący żołnierz zdradza się ruchem nóg i rąk. Ruch wzdłuż frontu spostrzega się łatwo, natomiast wprost na obserwatora — trudniej.

W nocy strzelca demaskuje odgłos kroków, szcęk broni i wyposażenia, palenie.

51. Do maskowania strzelec winien wykorzystywać:

- a) nierówności terenu: kanały, jamy, leje od pocisków, pagórki, kępki, wzgórze;
- b) przedmioty terenowe: stopy chrustu i zwi-ru, duże kamienie, pnie, sterty zboża, stogi siana, żywopłoty, krzaki, ogrodzenia, gruzy i inne;
- c) miejsca, na które pada cień od przedmiotów terenowych;
- d) miejsca, które zabarwieniem zbliżone są do koloru ubrania;
- e) gotowe środki maskujące.

52. Nie należy wykonywać niepotrzebnych ruchów po zamaskowaniu się, w razie konieczności przesuwać się krótkimi i szybkimi skokami lub na odwrót tak powoli, aby ruch nie był zauważony. Podczas marszu w kierunku na nieprzyjaciela karabin trzymać poziomo; podczas marszu wzdłuż frontu — pionowo.

53. Dokładnie dopasować i przywiązać wszystkie przedmioty uzbrojenia i wyposażenia, aby nie potraçały się wzajemnie; w workach na rzeczy nie trzymać przedmiotów stukających; menażkę owinać trawą, liśćmi, mchem, sianem.

54. W pobliżu nieprzyjaciela, przed rozpoczęciem marszu, wyszukiwać ukryte podejścia i miejsca niewidoczne, jak wąwozy, parowy, jary, drogi ukryte w fałdach terenowych i po nich się poruszać. W terenie odkrytym unikać poruszania się wzdłuż frontu. W bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem poruszać się pełzając.

55. Sposoby poruszania się pełzając:

- a) na brzuchu—leżąc na brzuchu, ściśle przylegając tułowiem do ziemi i kolejno podnosząc prawą rękę i lewą nogę, a następnie

lewą rękę i prawą nogę, nie odrywając ich od ziemi;

b) na czworakach — opierając się na łokciach i kolanach.

Pierwszy sposób jest powolniejszy, lecz figura pełzającego mniej widoczna. Tym sposobem należy posługiwać się w terenie równym, pokrytym niską trawą lub w ogóle pozbawionym roślinności.

56. Skoki należy wykonywać od zasłony do zasłony (pojedyncze krzaki, drzewa, sterty zboża, stogi siana); po skoku padać i odpełzać na 2—3 m w bok. Skoki wykonywać możliwie krótkie i na zmianę z pełzaniem, do czego wykorzystywać rowy, miejsca porośnięte wysoką trawą, drobnymi krzakami itp.

57. Celem maskowania poruszeń, przechodząc przez krzaki i skraje lasu, należy ścinać małe gałązki z liśćmi i zatykać je za ramię i w pętle umundurowania.

Na drodze iść po tej stronie, która obsadzona jest drzewami, krzakami, po ścieku, wzdłuż żywopłotów, ogrodzeń, po zbożu.

Wzniesienia obchodzić naokoło stoku, na wzgórza i grzbiety wspinać się tylko pełzając.

Do miejscowości zamieszkałych i do pojedynczo stojących budowli należy podchodzić od strony sadu, ogrodu lub z tej strony, z której są one ogrodzone płotem lub osłonięte żywopłotem.

Do domów zbliżać się od ściany nie mającej okien; jeśli zachodzi potrzeba zajrzeć do okna lub podsłuchać pod nim, należy podpełznąć wzdłuż ściany; w nocy zaglądając do okna nie zbliżać ku niemu twarzy.

W miejscowości zamieszkałej, idąc ulicą, trzymać się strony zacienionej. W lesie nie należy iść drogą, lecz w pewnej od niej odległości; przesieki

przebywać pełzając, polany obchodzić lub przepęłzać. Poruszać się możliwie cicho, bacznie uważać na wszelkie dźwięki, stuki, szelest liści itp.

Wychodząc z lasu ukrywać się za pniami drzew lub w krzakach; krzaki skrajne rozgarniać powoli i bez szumu. Jeśli las jest rzadki, bez podszycia, na skraj lasu wypełzać; po obejrzeniu się naokoło podnieść się wolno i ostrożnie.

W zbożu, wysokiej trawie, kamieniach i krzakach — poruszać się powoli i bez szumu, w szczególności jeśli teren otwarty umożliwia obserwację z dala. Na skraju pola poruszać się pełzając, ostrożnie rozsuwać łądygi, starając się wykorzystywać kołysanie łądyg od podmuchów wiatru.

58. W nocy celem zmniejszenia hałasu należy podnosić nogi wyżej i stąpać możliwie cicho starając się posuwać po gruncie bardziej miękkim; unikać biegów, nie przeskakiwać przez rowy, płoty, ogrodzenia.

Znalazłszy się w świetle reflektora natychmiast się położyć i nie poruszać się. Jeśli smuga reflektora zbliża się, należy położyć się za jakimkolwiek przedmiotem terenowym, aby jak najmniej wystawać ponad ziemię oraz znajdować się w cieniu.

59. Do maskowania żołnierzy stosuje się:

- a) letnie ubranie maskujące: kostium maskujący z wplecionym zielonym łykiem oraz kostium maskujący z plamami różnych kolorów (zniekształcający sylwetkę żołnierza);
- b) zimowe ubranie maskujące — biały kostium maskujący;
- c) siatka dla strzelca;
- d) frendzla maskująca.

60. Kostium maskujący z łyka (rys. 1) składa się z szerokiego kaftana z kapturem (narzuconym na głowę) i spodni nakładanych na wierzch umundurowania i oporządzenia.

Kostium wykonany jest z zielonej tkaniny z wplecionymi w niego pęczkami pomalowanego łyka.

Rys. 1. Strzelec w kostiumie maskującym z łyka. Kostium maskuje: strzelca leżącego na pokryciu z trawy w odległości 5—30 m, w zależności od pstrokacizny pokrycia, strzelca stojącego na tle lasu lub krzaków — w odległości 200—300 m.

W celu lepszego maskowania należy zapinać wszystkie guziki i zawiązywać tasiemki.

Rys. 2. Strzelec w zniekształcającym kostiumie maskującym

61. Zniekształcający kostium maskujący (rys. 2) ma taki sam krój, jak kostium z łyka. Wykonany on jest z tkaniny z nieforemnymi plamami dwóch kolorów.

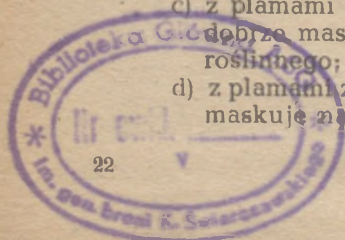
Kostium zniekształcający wykonywany bywa w czterech barwach:

- a) z plamami zielonymi i ciemno brunatnymi — najlepiej maskuje na tle lasu, krzaków i wysokiej trawy w okresie letnim;

Rys. 3. Strzelec w zimowym kostiumie maskującym

- b) z żółto-zielonymi i ciemno-brunatnymi plamami — dobrze maskuje na tym samym tle w jesieni;
- c) z plamami ziemistymi i piaskowymi — dobrze maskuje tylko na tle bez pokrycia roślinnego;
- d) z plamami ziemistymi i zielonymi — dobrze maskuje na kamienistych stokach gór.

62. Zimowy kostium maskujący (rys. 3) z białej tkaniny skrojony jest tak, jak kostium letni. Do rękawów kurtki przyszyte są rękawice z takiej samej tkaniny.

Rys. 4. Zastosowanie ręcznika i chustki do nosa jako środków maskujących

Rys. 5. Siatka dla strzelca

Celem ochrony kostiumu od zabrudzenia, przechowuje się go w specjalnym worku.

Maskowanie zimowym kostiumem jest najbar-
dziej pewne w postawie leżąc lub siedząc.

63. Gdy nie ma kostiumu maskującego, do masko-
wania można wykorzystać ręcznik i chustkę do nosa;
zszywa się je razem (rys. 4) a końce ręcznika przy-
pina się lub przyszywa do rękawów płaszcza. Taka
narzutka maskuje jedynie głowę i plecy strzelca i
winna być stosowana tylko w postawie leżąc.

64. Siatka dla strzelca (rys. 5) o wymiarach
 $1,5 \times 1$ m (bywa również o wymiarach $1,5 \times 0,75$) o ocz-
kach 3×3 cm, sporządzona z cienkiego sznurka po-

malowanego na kolor zielony, służy jako środek maskujący dla strzelca na wiosnę, w lecie i w jesieni; siatka maskuje strzelca tylko w postawie leżąc.

Rys. 6. Sposób używania frendzli maskującej

Sposób użycia siatki:

- a) wpleść w siatkę materiał maskujący wzięty z otaczającego terenu;
- b) narzucić siatkę na głowę tak, ażeby częścią przednią zakryć twarz i plecy;
- c) końce obramowania przedniej części przy-mocować do pasa;
- d) końce obramowania tylnej części siatki za-wiązać na węzeł łatwy do rozwiązania, na brzuchu.

Siatkę stosuje się również do maskowania stanowisk strzeleckich i rowów łączących.

65. Frendzla maskująca (rys. 6) przedstawia się jako trzymetrowa taśma wykonana z zielonej tkaniny, do której przymocowane są pęczki zielonego łyka. Na końcach taśmy znajduje się guzik i pętla. Frendzla maskuje głowę, ramiona i plecy strzelca w postawie leżąc.

Sposób użycia:

- a) umocować koniec frendzli maskującej na okryciu głowy zaciągnąwszy pętlę na guzik tak, ażeby ona zwisała na prawo i nałożyć okrycie głowy;
- b) zarzucić zwisający koniec na lewe ramię i przepuścić go ukośnie po prawej stronie pleców do pasa;
- c) zarzucić frendzlę maskującą od pasa z przodu na prawe ramię i przepuścić ją po lewej stronie pleców do pasa;
- d) drugi koniec przeciągnąć pod pasem i przeciągnąwszy w tyle z lewej strony na prawą, znów go umocować przesuwając pod pasem.

Frendzlę maskującą stosuje się również do maskowania karabinów maszynowych, moździerzy i dział przeciwpancernych. Owija się nią lufę i tarczę.

66. Karabiny maszynowe można maskować ustawiając je w cieniu przedmiotów terenowych, w rowach, w miejscach wypłukanych przez wodę, lejach od pocisków, w krzakach, za ogrodzeniami, płotami, w budynkach, rumowiskach itp.

Na łące i w stepie należy narzucać na karabin maszynowy siatkę dla strzelca i wplatać w nią na sztorc trawę i chwasty nadając mu wygląd pagórka. Na roli obmazać chłodnicę, tarczę i koła ziemią.

W polu, na którym znajdują się stogi siana lub ściętego zboża, karabin maszynowy należy okrywać trawą i snopami maskując go jako stóg. Wśród krzaków lub przed nimi — wetknąć w ziemię, w koła i w tarczę gałęzie.

W osiedlu karabin maszynowy należy umieścić w budynku, w piwnicy, pod gankiem, na podwórzu wykorzystując jako maski sprzęt gospodarski, wozy,

beczki i inne. W rumowiskach, na pogorzeliiskach obmazać chłodnicę, tarczę i koła węglem, narzucić na karabin odłamków, opalonych desek i innych.

67. W porze zimowej ciężkie karabiny maszynowe należy malować na biały kolor lub oklejać białą bibułą.

Na otwartym polu pokrytym śniegiem karabin maszynowy dobrze się maskuje za pomocą kawałków białej tkaniny (prześcieradeł — rys. 7) lub za pomocą ścianki pionowej ze śniegu z wąską szczeliną do strzelania (rys. 8).

Rys. 7. Zastosowanie prześcieradeł do maskowania karabina maszynowego

Szczeliny trzeba nadawać kształt nieregularny. Taki sposób, oprócz ukrycia karabina maszynowego, ukrywa odblask wystrzałów.

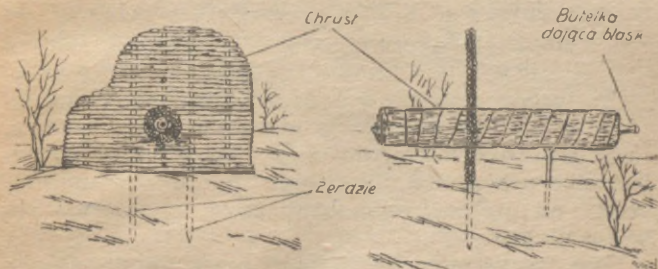
68. Aby utrudnić nieprzyjacielowi wstrzelanie się i zmylić go co do ilości naszych karabinów maszynowych, należy przygotować jak najwięcej zamaskowanych stanowisk zapasowych i wykorzystywać je kolejno. Zmianę stanowisk ogniowych i zaopatrzenie karabinów maszynowych w amunicję

przeprowadzać skrycie, wykorzystując naturalne zasłony i przestrzegając prawideł dyscypliny maskowania.

Rys. 8. Maskowanie karabina maszynowego ścianką ze śniegu.
Czas budowy: dwóch strzelców, 15 minut

69. Dla odwrócenia uwagi nieprzyjaciela należy ustawiać pozorne karabiny maszynowe, których budowa pokazana jest na rys. 9.

Rys. 9. Pozorny karabin maszynowy. Czas budowy: dwóch strzelców, 25 minut

MASKOWANIE ROWÓW STRZELECKICH I ŁĄCZĄCYCH

70. Rów obserwowany z powietrza ma wygląd czarnej taśmy o charakterystycznej formie, do której z obu stron przylegają pasy jasne (przedpiersie i zaplecze — rys. 10). Przy obserwacji naziemnej uwydatnia się jasne pasmo przedpiersia, czarne sylwetki strzelców a niekiedy tylna ściana rowu.

71. Rowy strzeleckie i łączące należy maskować przez upodabnianie do terenu budując przykrycia maskujące i rowy pozorne.

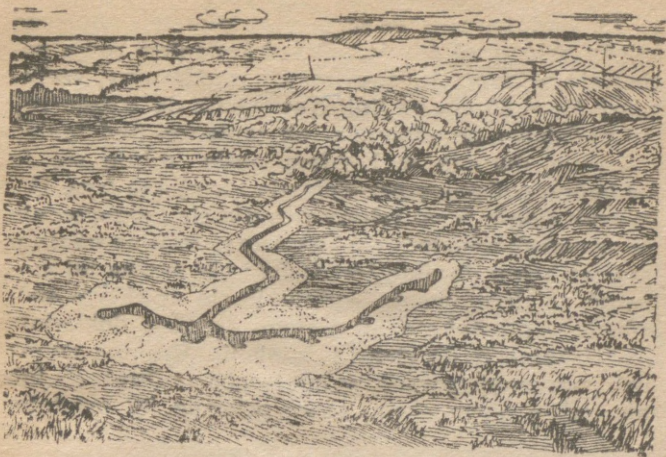
72. Decydujące znaczenie dla maskowania ma udany wybór trasy rowu.

Trasa rowu w planie winna zgadzać się lub naśladować wklęsłości i fałdy terenu. W pobliżu oddzielnych przedmiotów terenowych, wyraźnie widocznych dla nieprzyjaciela, nie wolno rozmieszczać rowu; w ostatecznym wypadku przedmioty te należy zniszczyć lub przenieść na inne miejsce.

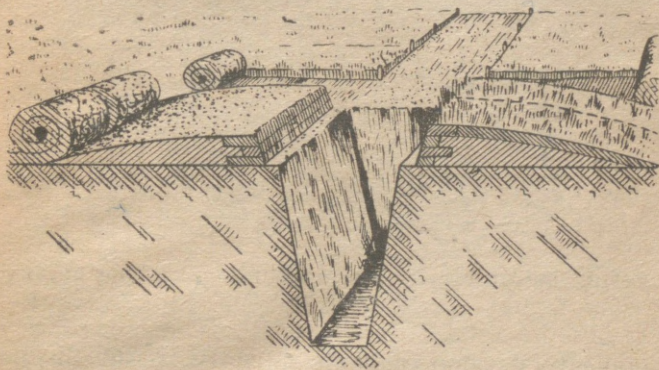
W terenie pokrytym grupami krzaków rowy rozmieszcza się między nimi lub za nimi. Celem oczyszczenia pola ostrzału i obserwacji nie trzeba całkowicie wyrąbywać krzaków; wystarczy ściągnąć do siebie lub przygiąć do ziemi pojedyncze wierzchołki i gałązki przeszkadzające w ostrzale i obserwacji.

W terenie pagórkowatym rowy należy rozmieszczać na jednej warstwie nie przecinając zboczy. Najlepsze rozmieszczenie rowu—przed lub za grzbieciem albo u podnóża przedniego zbocza; rów umieszczony na grzbiecie topograficznym uwydatnia się na tle nieba.

We wszystkich wypadkach przedpiersia należy obniżać do maksimum (pogłębiając odpowiednio rowy), nie nadawać konturów geometrycznych a powierzchni wygładzać.

Rys. 10. Rów strzelecki widoczny z samolotu

Rys. 11. Sposób maskowania przedpiersia pasami darniny

73. Budując rów na łące, przedpiersie i zaplecze należy pokrywać darniną. Przed kopaniem rowu naciną się w poprzek jego trasy pasy darniny, szerokości 70 — 80 cm od linii trasowania do wyznaczonej podstawy przedpiersia lub zaplecza; podcinając ostrożnie darninę w każdym pasie, roluje się ją i składa u podstawy przedpiersia i zaplecza (rys. 11). Po wykopaniu rowu rulony rozwija się i umocowuje na nasypach przedpiersia i zaplecza. Jeśli na miejscu budowy rowu darnina jest słaba i nie można jej zrolować, to darniowanie wykonuje się zwykłym sposobem — prostokątnymi płatami darniny, dokładnie przyciskając je do ziemi i do siebie. Darnina winna być przygotowywana w miejscach zakrytych lub tam, gdzie wyznaczono rowy pozorne. W ostatnim

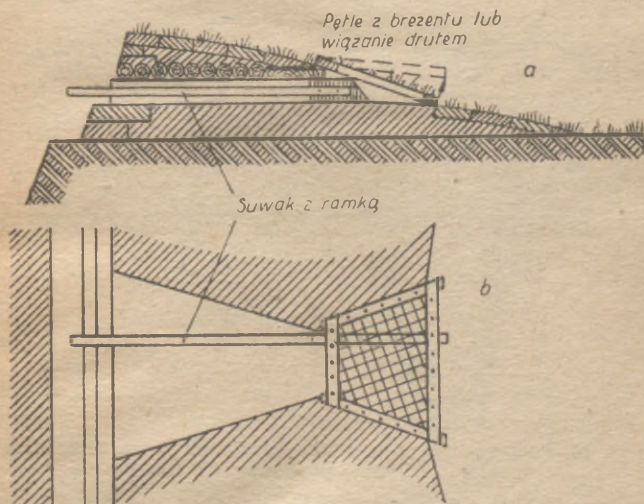

Rys. 12. Sposób budowy sztucznego ścierniska. Czas budowy: 20 minut na 1 m²

wypadku darninę zdejmuje się w ten sposób, aby na ziemi zostało zagłębienie przypominające swym kształtem rów w planie.

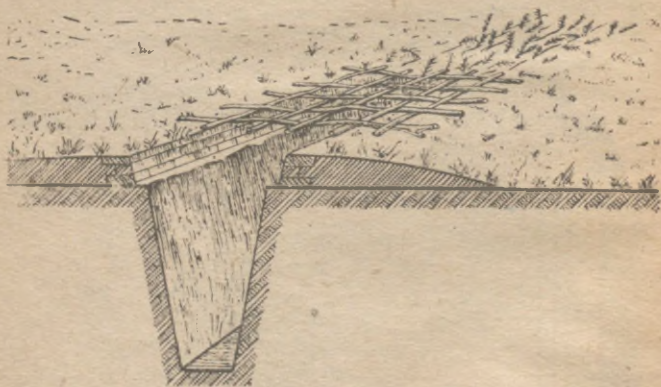
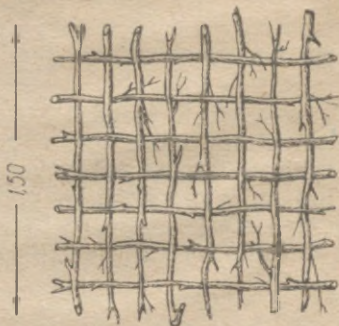
Budując rów na ziemi ornej, ściernisku lub w polu z zagonami, na przedpiersiu i zapleczu urządza się brzozy, zagony lub ścierniska (rys. 12). Podczas budowy rowu w dowolnym terenie należy zdjąć górną warstwę ziemi i odrzucić ją na bok, a po wykopaniu rowu zarzucić nią powierzchnię przedpiersia i zaplecza.

74. Jeżeli w rowach urządza się strzelnice, to poszerzenie strzelnicy może być zwrócone do nieprzyjaciela tylko w terenie pokrytym krzakami; we wszystkich innych wypadkach — poszerzeniem do siebie. Strzelnice maskuje się ruchomymi ramkami (rys. 13) lub zasłania się kawałkami siatki dla strzelca.

Rys. 13. Budowa ramki ruchomej przed strzelnicą

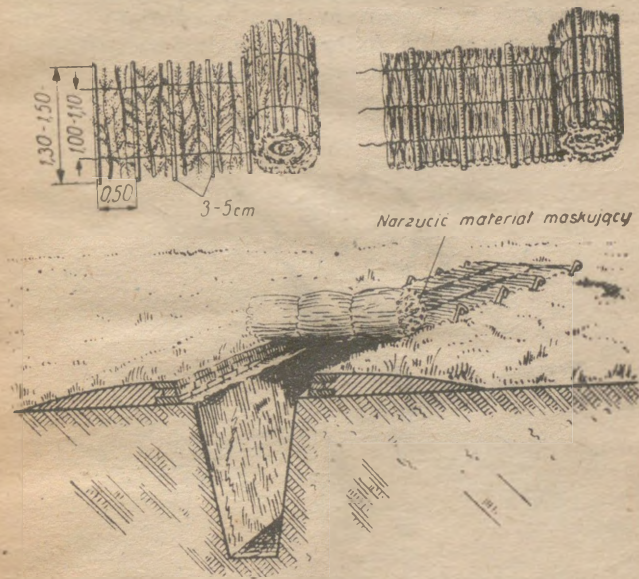
75. Rowy strzeleckie i łączące można przykrywać siatkami nr 4, rozciągając je wzdłuż rowu na rzadko ułożonych żerdziach i przymocowując je

Rys. 14. Budowa i zastosowanie plecionek z chrustu. Czas przygotowania jednej plecionki: 0,5 rob.-godzin

kołeczkami do przedpiersia i zaplecza. Do siatki należy wpleść podręczny materiał maskujący, wzięty

z okolicznego terenu: na roli — drobny chrust bez liści, ułożony rzędami równoległe do bródz; na łące i w polu z zielonym młodym zbożem—świeżo ścięte gałęzie z liśćmi; na ściernisku — słomę wplecioną pęczkami w siatkę; na kartofliskach i w ogrodach — ściętą nać.

Rys. 15. Budowa i zastosowanie mat ze słomy i chrustu. Czas przygotowania 10 mb: 3 rob.-godzin

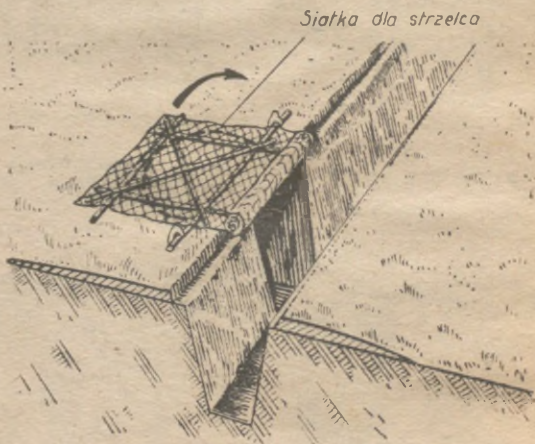
Bez materiału maskującego siatka prześwieca i nie maskuje rowu.

76. Jeżeli siatek nie ma, można w poprzek rowu

ułożyć obcinki żerdzi (co 40—60 cm), na żerdzie chrust a na chrust materiał maskujący.

Dla przyspieszenia prac należy stosować plecionki lub maty z chrustu przygotowane w miejscach zakrytych (rys. 14 i 15).

Przykrycie winno być ułożone na rowie na jednym poziomie z przedpiersiem i zapleczem i nie może zwisać. Podręczny materiał maskujący w miarę wędnięcia trzeba zmieniać nie dopuszczając, aby wyróżniał się kolorem od otaczającego ła.

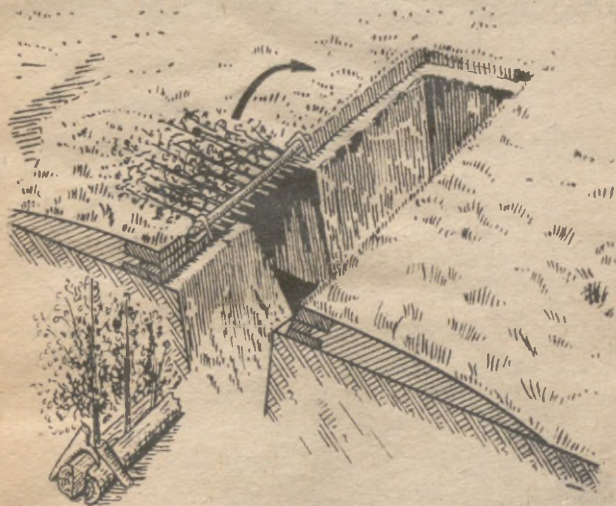

Rys. 16. Maskowanie stanowiska strzeleckiego siatką dla strzelca. Czas budowy: 1 strzelec 10—15 minut

77. Dół strzelecki można przykrywać siatką dla strzelca naciągniętą na ramkę z żerdzi lub grubych prętów (rys. 16). Podczas strzelania ramkę podnosi się.

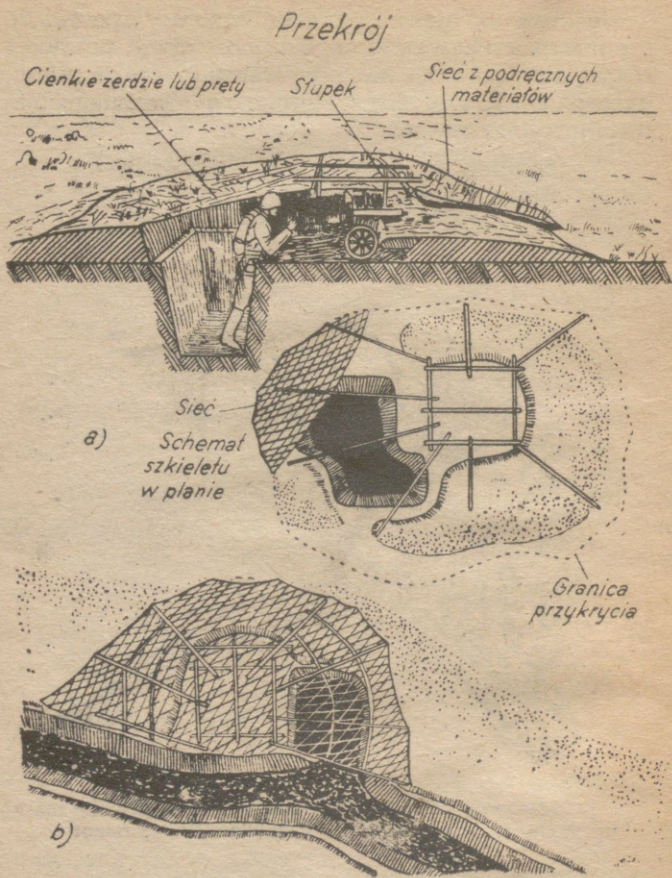
Jeśli siatek nie ma, maskę należy sporządzić z kilku gałązek wetkniętych między dwie połowice żerdzi związane ze sobą w trzech-czterech miejscach (rys. 17). Na chrust narzucić podręcznego materiału koloru terenu.

78. Szkielet przykrycia nad stanowiskiem karabina maszynowego pokazano na rys. 18.

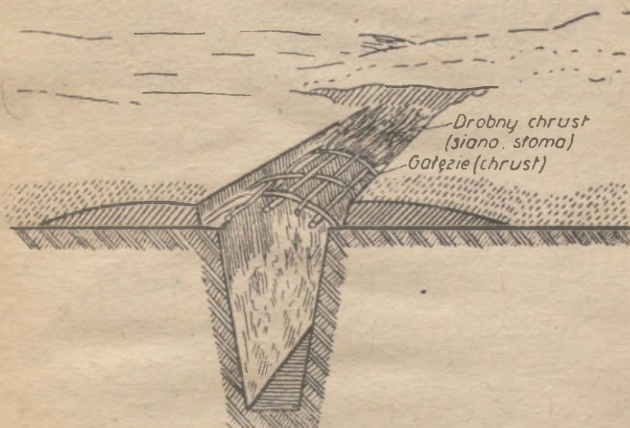
Rys. 17. Maskowanie stanowiska strzeleckiego ruchomą maską z chrustu. Czas budowy: 1 strzelec, 10—15 minut

W zależności od posiadanego materiału, szkielet można przykrywać siatkami lub układać na nim dodatkowe żerdzie i chrust.

Rys. 18. Maskowanie karabina maszynowego.
 Budowa szkieletu: a) nad dołem dla obsługi, b) nad platformą
 karabina maszynowego. Czas maskowania: trzech strzelców,
 1 godzina

79. Sposoby maskowania rowów w zimie zależą od grubości pokrywy śnieżnej. Przy grubości warstwy śniegu 15—20 cm i posiadaniu żerdzi, chrustu, gałązek iglastych, słomy itp. rowy maskuje się płaskim przykryciem, a przy grubości warstwy śniegu 20—30 cm — przykryciem wypukłym.

Rys. 19. Maskowanie rowu przykryciem wypukłym. Czas maskowania 10 mb: dwóch strzelców 2 godziny

80. Budowa przykrycia płaskiego:

- a) w poprzek rowu na długości 50—70 cm ułożyć odcinki żerdzi a na nich w odstępach 20 — 30 cm chrust;
- b) na otrzymanej kracie ułożyć gałązki iglaste, siano, słomę, zielsko itp. i zasypać warstwą śniegu grubości 5—8 cm wyrównując go na przykryciu i w tych miejscach skąd został wzięty.

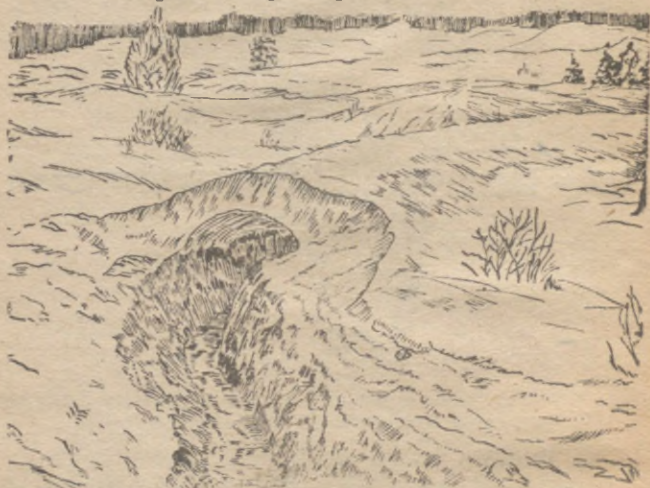
81. Budowa przykrycia wypukłego (rys. 19):

- a) w poprzek rowu poukładać z grubego chru-

stu pałaki tak, aby końce ich opierały się na podłokietniku rowu a wierzchołek pałaka leżał o 5—10 cm niżej od przedpiersia;

b) opleść w pałaki, wzdłuż rowu, cienki chrust;

c) na otrzymanej kracie ułożyć iglaste gałązki, słomę, siano, zielsko itp. i zasypać śniegiem do poziomu przedpiersia.

Rys. 20. Odcinek rowu zamaskowany sklepieniem ze śniegu. Czas maskowania 10 mb.: czterech strzelców, 2 godziny 15 min.

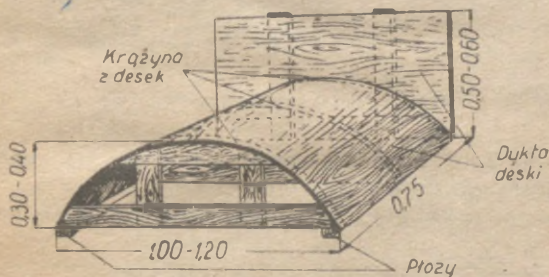
Stanowiska strzeleckie należy maskować tylko za pomocą przykrycia wypukłego. Po wykonaniu przykrycia przebić w nim 2—3 wąskie otwory-strzelnice. Nie należy robić jednej strzelnicy szerokiej — demaskuje ona stanowisko.

82. Przy grubości śniegu ponad 30—40 cm rowy można maskować sklepieniem ze śniegu (rys. 20) za

pomocą ruchomego szalowania z dykty (rys. 21), drewnianych łopat, gracy i mioteł.

Budowa sklepienia ze śniegu:

- położyć na podłokietnikach rowu przenośne szalowanie podłożywszy pod nie kliny;
- na szalowanie nasypać warstwę śniegu grubości 20—30 cm przyklepując go łopata po każdym rzucie; wyjąć kliny spod szalowania i opuścić je w dół. Jeśli sklepienie pęka, ponownie podklinować szalowanie i dodatkowo ubić śnieg łopata, po czym znowu opuścić szalowanie;

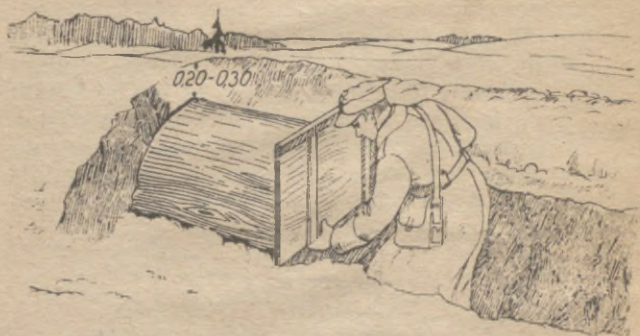

Rys. 21. Przenośne szalowanie do budowy sklepienia ze śniegu

- przesunąć szalowanie zostawiając jego krawędź na 5—10 cm pod gotową częścią sklepienia (rys. 22); nasypać na nią śnieg itd.;
- w miarę wykonywania sklepienia wyrównywać śnieg na przedpiersiu i na sklepieniu za pomocą gracy i mioteł oraz usuwać ślady pracy.

Nad stanowiskami strzeleckimi na szalowanie sy-pać warstwę śniegu grubości 60—80 cm. Po zajęciu

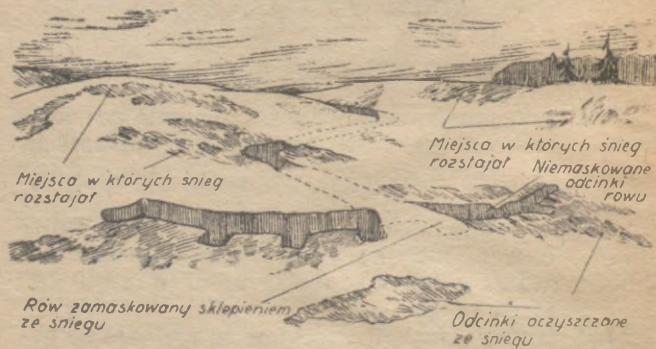
stanowisk przez strzelców każdy z nich w zależności od swego wzrostu wybiera śnieg łopatą, aby zrobić miejsce dla głowy i ramion, a w sektorze ostrzału

Rys. 22. Przesuwanie szalowania

przebijają 2—3 wąskie strzelnice poszerzoną częścią strzelnicy do wewnątrz stanowiska.

Celem szybkiego wyjścia z rowu strzelec prze-

Rys. 23. Maskowanie rowu za pomocą rozrzuconych płam

bija otwór w sklepieniu uderzeniem łopaty lub kolby karabina, po czym sklepienie łatwo się niszczy od nacisku ciała wychodzącego strzelca.

83. Późną jesienią i wczesną wiosną w terenie niecałkowicie pokrytym śniegiem (miejsca, gdzie śnieg stał pośród odcinków śniegu nie stopionego) pojedyncze odcinki rowu należy oczyszczać ze śniegu wzmacniając pokrywę śnieżną na innych odcinkach (rys. 23).

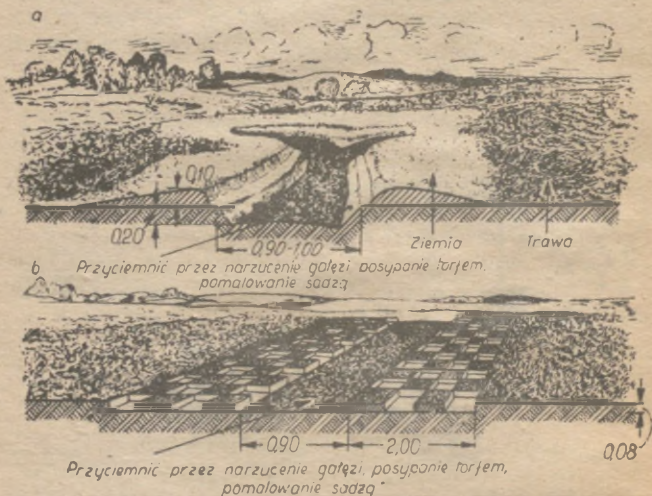

Rys. 24. Budowa i zastosowanie prostej maski pionowej:
a) widok ogólny, b) i c) odmiany sposobu budowy

84. Celem zmniejszenia ilości robót ziemnych część rowów łączących można zastąpić postawieniem prostych masek pionowych (rys. 24). Maski robi się z chrustu lub małych drzewek wkopanych w nieduże dołki, wetkniętych w głęboki śnieg (rys. 24 b) lub przymocowanych do poziomo ustawionych żerdzi (rys. 24 c).

85. Rowy pozorne w bliskości nieprzyjaciela wykonuje się kopiąc je na niepełną głębokość (rys. 25 a).

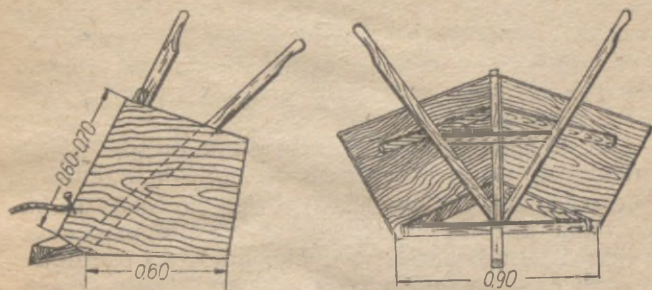
W głębi obrony, na łące należy zdejmować darninę: w miejscu pozorowanego rowu całkowicie a w miejscu przedpiersia i zaplecza — w szachownicy (rys. 25 b).

Rys. 25. Budowa rowu pozornego: a) kopanie rowu o niepełnej głębokości. Czas budowy 10 mb.: 1 strzelec 2 godz. 30 minut.; b) zdjęcie darniny. Czas budowy 10 mb.: 1 strzelec 4 godziny. Zdjętą darninę można wykorzystać do maskowania rowów rzeczywistych

Dno rowu pozornego trzeba zaciemnić przez narzucenie chrustu, gałęzi, torfu lub przez spalenie słomy. Trawę wysoką skosić odcinkami przypominającymi swym kształtem rów. Odpowiednio do kształtu rowu układać chrust, siano, słomę odtwarzając źle zamaskowany rów rzeczywisty. W ziemie

odkopywać śnieg do gruntu posługując się dla przyspieszenia roboty pługiem (rys. 26) zbitym z kawałków desek.

Rys. 26. Pług drewniany do budowy rowów pozornych w śniegu. Czas budowy 10 mb. rowu za pomocą pługa; 6 strzelców, 5—7 minut

ROZDZIAŁ SZÓSTY

MASKOWANIE ARTYLERII I MOŹDZIERZY

86. Artylerię w czasie walki maskuje się:

- a) przez przystosowanie do terenu przy zajmowaniu stanowisk ogniowych;
- b) przez roboty zmierzające do ukrycia stanowisk za pomocą środków technicznych;
- c) przez przestrzeganie dyscypliny maskowania;
- d) przez budowę baterii pozornych z zastosowaniem dział wędrownych.

87. Szczególne znaczenie ma wybór miejsca na rozmieszczenie baterii. Na stanowiska ogniowe należy wybierać teren za przeszkodami przeciwczołgowymi posiadający naturalne zasłony od obserwacji naziemnej i ułatwiający maskowanie przed obserwacją z powietrza. Wybierać teren o ciemnym tle

i różnobarwnym pokryciu roślinnym (teren pstrokaty). Unikać symetrycznego rozmieszczenia dział i sprzętu. W miejscowościach zamieszkałych należy stanowiska ogniowe rozmieszczać w cieniu domów, zagród, stert itp. Pojedyncze działa umieszczać w szopach, stodołach, w napół zburzonych domach prowadząc ogień przez rozszerzone otwory drzwiowe i okienne.

88. Rozmieszczając baterię obok drogi, należy przedłużać drogi dojazdowe do niej, do najbliższej miejscowości, do sąsiedniej drogi, do lasu, do stanowiska pozornego itp. lub dokładnie maskować. Wyjazd baterii na stanowisko ogniowe i późniejsze dojeżdżanie do niej przeprowadzać tylko po uprzednio wyznaczonych trasach.

Zjazdy z trasy zasadniczej do stanowisk ogniowych należy szczególnie starannie maskować.

89. Sprzęt powinien być pomalowany według specjalnej instrukcji odpowiednio do pory roku (lato, zima).

90. Do maskowania stanowisk ogniowych artyleria posiada maski etatowe typu „A”, „B”, „G” i „E”, które należy stosować, jeśli naturalne maski nie zapewniają całkowitego ukrycia. Maski etatowe składają się z pokrycia, odciągów z drutu, słupków, palików kotwicznych i pętli drucianych w kształcie ósemek.

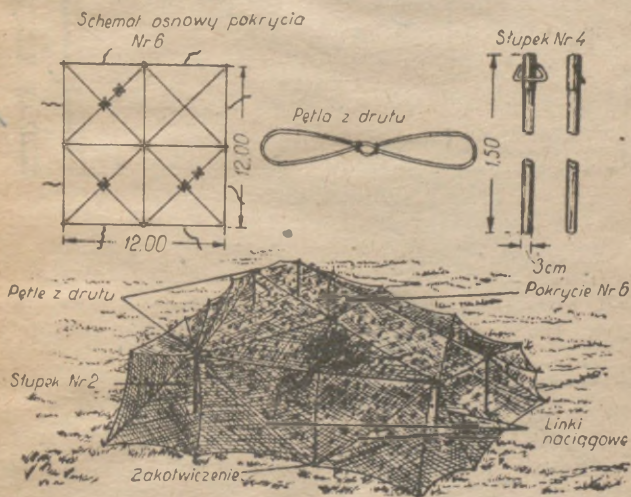
Pokrycie jest to siatka z przymocowanymi do niej skrawkami barwnej tkaniny. Do masek typu „A” i „E” obsługa działa przygotowuje we własnym zakresie po 12 drewnianych palików kotwicznych długości po 40—50 cm.

91. Maski typów „A” i „E” (rys. 27 i 28) przeznaczone są do maskowania dział artylerii pułkowej i przeciwpancernej przed obserwacją naziemną i z powietrza.

Celem zamaskowania działła należy rozpiąć nad nim rozwinięte pokrycie i podeprzeć je słupami z nałożonymi na nie pętlami drucianymi (po trzy na każdy słupek), po czym przymocować pokrycie do ziemi za pomocą palików kotwicznych; słupki muszą być tak ustawione, by nie przeszkadzały obsłudze działła w pracy.

92. Maski typów „B” i „G” (rys. 29 i 30) przeznaczone są do maskowania dział artylerii dywizyjnej (maska „B”) i armijnej (maska „G”) tylko przed obserwacją z powietrza.

Celem maskowania należy pokrycie rozwinąć i rozpiąć je na słupkach, podstawionych pod węzły i pod

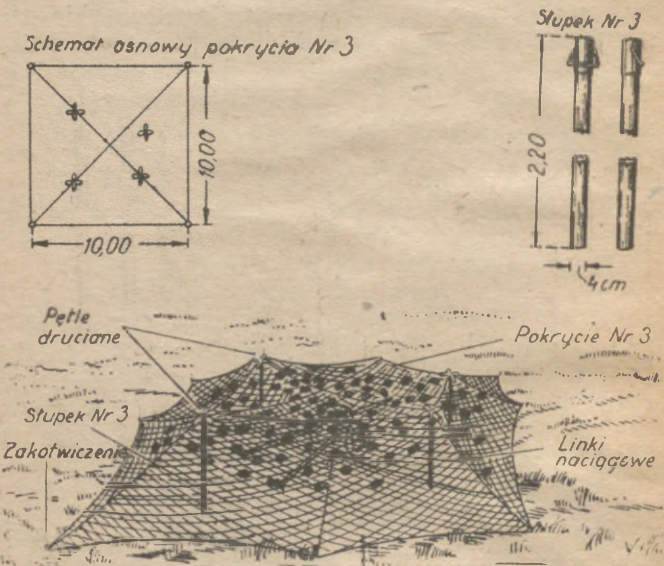

Rys. 27. Maska typu „A” dla dział pułkowego. Komplet maski: pokrycie nr 6 — 1 szt.; słupek nr 2 — 5 szt.; siatka nr 4 — 1 szt.; pętla z drutu — 15 szt., pokrowiec zwijany nr 6 — 1 szt.
Czas maskowania działła przez obsługę — 20 minut

środku boków pokrycia. Słupki umocowane odciągami drucianymi, których jeden koniec zakłada się na wierzch słupka, a drugi koniec — mocuje się do wbitego w ziemię kołka kotwicznego.

Dla maski typu „G” ustawia się dodatkowo słupki wewnętrzne z pętłami drucianymi (po trzy na każdy), przy czym słupki należy tak rozmieścić, aby nie przeszkadzały w pracy obsłudze dział.

93. W pokrycia wszystkich masek należy wplatać podręczny materiał maskujący; bez niego pokrycia przeświecają i nie maskują dział.

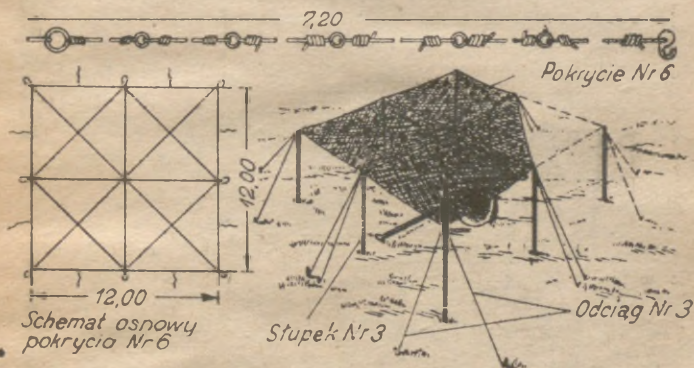

Rys. 28. Maska typu „E” dla dział przeciwpancernego. Komplet maski: pokrycie nr 3 — 1 szt.; słupki nr 3 — 4 szt.; siatka nr 4 — 1 szt.; pętla druciana — 12 szt.; pokrowiec zwijany — 1 szt. Czas maskowania dział przez obsługę — 15 minut

Na pokryciach masek typów „A” i „B” materiał maskujący należy rozmieszczać równomiernie na całej powierzchni pokrycia pozostawiając wolne tylko węzły.

Na pokryciach masek typów „G” i „E” materiał maskujący rozmieszczać rozrzedzając go stopniowo od środka ku brzegom. Stosując maski w terenach zakrzewionych rozmieszczać materiał maskujący na siatce w taki sposób, aby nadać mu kontury podobne do konturów sąsiednich krzaków. Podręczne materiały maskujące stosować odpowiednio do otaczającego tła. Stosując maski na ziemi ornej — układać na siatce rzędami równoległe do pasów ziemi ornej drobny chrust bez liści, na ściernisku — wplatać

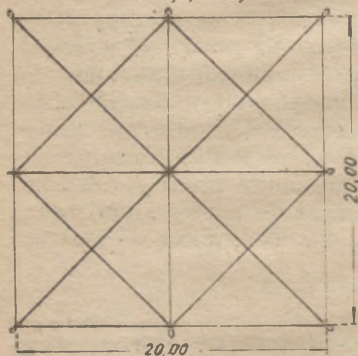
Odciąg Nr 3

Rys. 29. Maski typu „B” dla dział artylerii dywizyjnej. Komplet maski: pokrycie nr 6 — 1 szt.; słupki nr 3 — 8 szt.; siatka nr 4 — 2 szt.; cięgna druciane — 8 szt.; paliki kotwiczne — 16 szt.; pokrowiec zwijany — 1 szt. Czas ustawiania maski przez obsługę działa — 30 minut. Maski typów „B” i „G” dobrze zakrywają tylko w tym wypadku, jeśli ich pokrycia są mocno naciągnięte na słupkach (bez zwisów).

słomę, w wysokiej trawie i w krzakach — wplatać gałązki liściaste o długości nie większej niż 50 cm (gałązki narzucać na pokrycie lub wtykać w siatkę na sztorc).

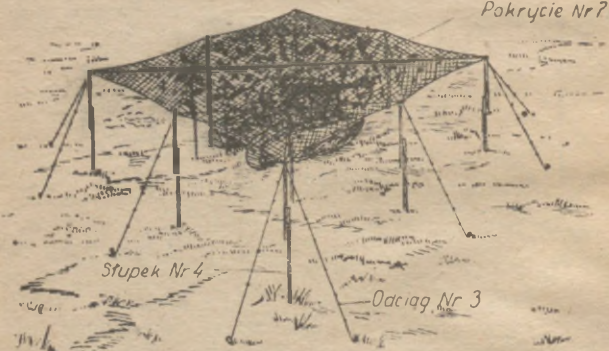
Schemat osnowy pokrycia Nr 7

Zakotwiczenie Nr 2

Pokrycie Nr 7

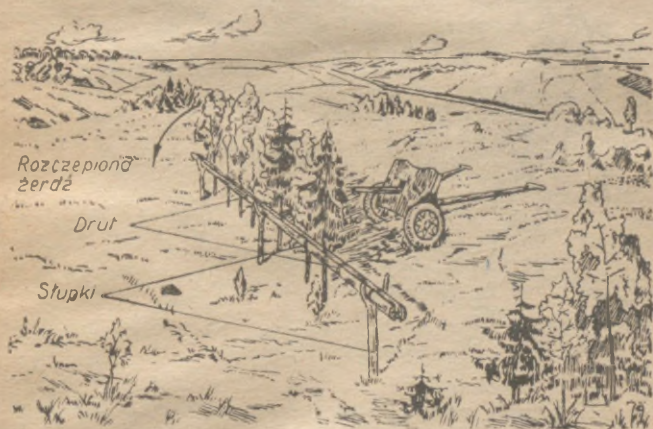
Rys. 30. Maska typu „G” dla dział artylerii korpusnej.
 Komplet maski: przykrycie nr 7 — 1 szt.; słupki nr 4 — 12 szt.;
 siatka nr 4 — 2 szt.; odciały druciane — 16 szt. (4 zapasowe);
 pętle druciane — 12 szt.; paliki kotwiczne — 16 szt. (4 zapasowe);
 pokrowiec zwijany — 2 szt. Czas ustawienia maski przez obsługę dział — 45 minut

94. W razie braku masek etatowych można stosować maski wykonane z materiałów podręcznych. Na rys. 31 pokazano przechylaną maskę pionową, ukrywającą dobrze działa przeciwpancerne i pułkowe przed obserwacją naziemną na tle krzaków i skrajów lasów.

Celem ustawienia maski należy rozszczepić żerdź na dwie części, wcisnąć między nie wierzchołki ściętych młodych drzew i ułożyć żerdź na trzech wbitych w ziemię rozwidlonych słupkach lub na kozłach.

Przed strzelaniem przechyla się maskę do przodu obracając żerdź naokoło osi.

95. Celem maskowania dział w terenie odkrytym można naciągnąć siatkę na szkielet z żerdzi i drutu i wpleść w nią podręczny materiał maskujący. W sektorze ostrzału ustawić opuszczoną ramę (rys. 32). W terenie pofałdowanym szkieletowi należy na-

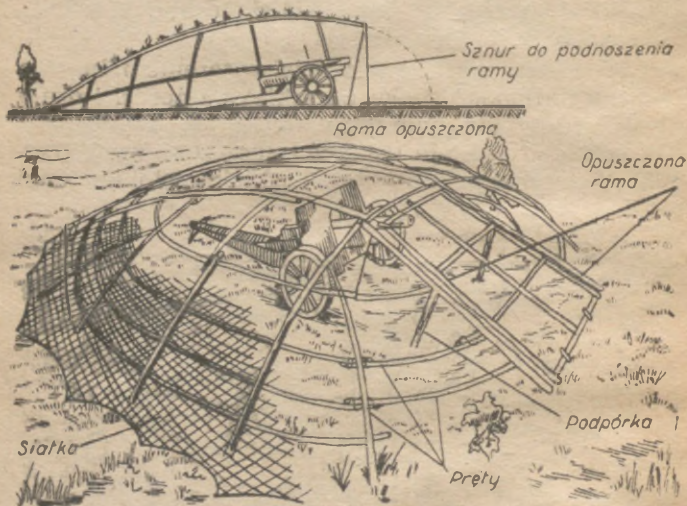

Rys 31. Maskowanie dział za pomocą przechylanej maski pionowej. Czas budowy: dwóch strzelców 20 minut

dać kształt zbliżony do okolicznych pagórków. W terenie równym ścianom szkieletu nadać możliwie jak najłagodniejsze pochylenie.

96. Stanowiska ogniowe w lesie należy maskować przez ściągnięcie do siebie wierzchołków drzew lub ściętymi wierzchołkami drzew podwieszonymi na rozciągniętych drutach.

W niskich krzakach — przywiązać do działa ścięte krzaki i zarzucić gałęziami stanowisko działa.

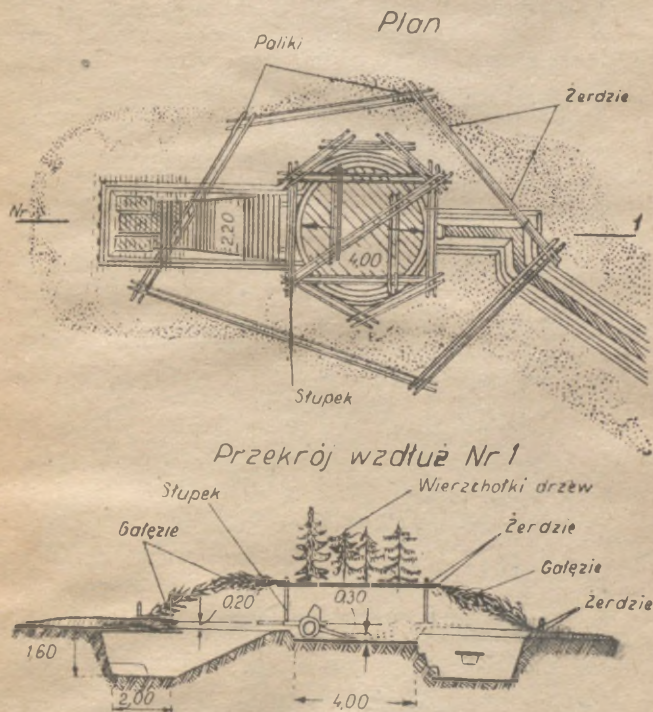

Rys. 32. Maskowanie działa pułkowego. Czas maskowania przez obsługę — 4 godziny

97. Celem zamaskowania działa przeciwpancernego pod grupą młodych drzew lub krzaków, należy naokoło zasadniczego stanowiska wbić paliki, jak pokazano na rys. 33 i po obu ich stronach przywią-

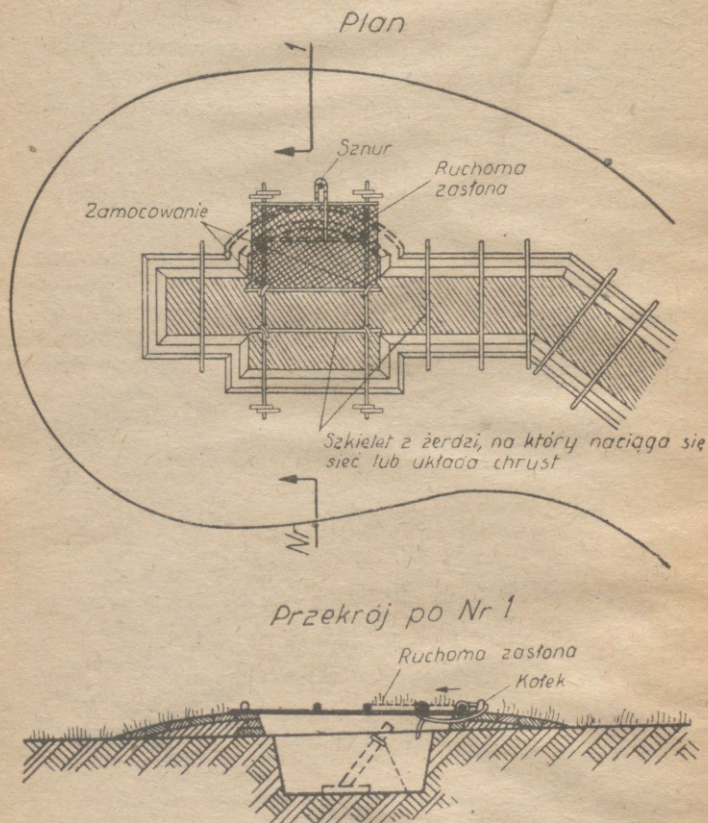
zać żerdzie; między żerdziami umocować gałęzie lub wierzchołki niedużych drzew. W gruncie twardym lub zamrożniętym paliki można zastąpić trójnożnymi kozłami.

98. Wykop bardzo demaskuje stanowisko ognio-

Rys. 33. Maskowanie działa przeciwpancernego pod grupą krzaków. Czas maskowania przez obsługę działa — 3 godziny

we. Lepiej ustawiać działo na gruncie nie kopiąc stanowiska a szczeliny dla obsługi wykonać w pew-

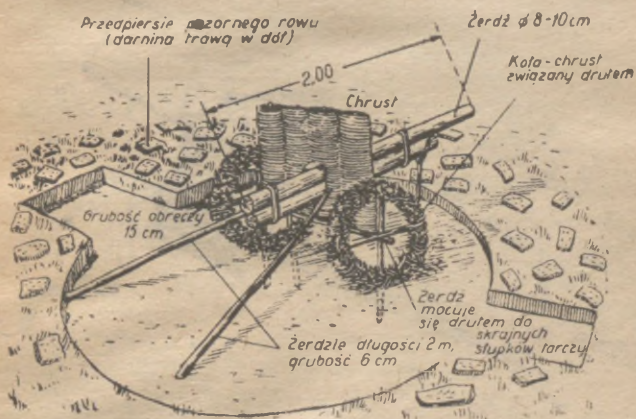
Rys. 34. Maskowanie stanowiska moździerza. Konstrukcja szkieletu i zastony ruchomej. Czas maskowania przez obsługę — 45 minut

nym oddaleniu, dokładnie maskując działo i szczeliny. Jeżeli działo umieszcza się na stanowisku, bezwzględnie należy zarzucić przedpiersie, samo stanowisko i pochylnię materiałem podręcznym harmonizującym z barwą terenu, gdyż jasna ziemia prześwieca przez każdą maskę.

99. Jeśli działo ma długo stać na stanowisku, należy maskować stożek wylotowy. —

W lecie należy przed działem układać siatkę z wplecionym materiałem maskującym, którą usuwa się podczas strzelania.

W zimie przewrócić lub roznieść zabrudzony śnieg względnie nakrywać stożek wylotowy kawałkiem białej tkaniny. Stożek wylotowy jest mniej widoczny na gruncie twardym lub w terenie przekopanym. Z tych względów celowe jest ustawianie dział

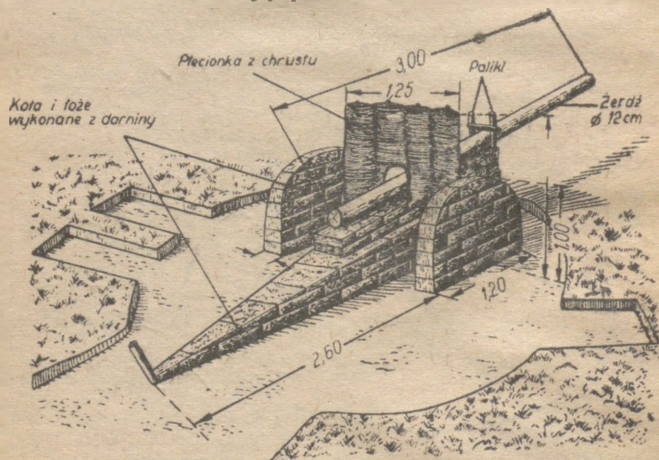
Rys. 35. Pozorna armata przeciwpancerna. Czas budowy przez 3 strzelców — 2 godziny

przed drogą, rowem lub wyżłobieniem z wodą, w pobliżu lei od pocisków itp.

100. Aby uniknąć lub zmniejszyć wydeptywanie stanowiska ogniowego, należy, w miarę możliwości, odprzodkowywać działa i wtaczać je na stanowisko ręcznie.

101. Bruzdy od kół działa należy maskować przez zrzucanie materiałem maskującym (na trawie, w krzakach) lub przez wyrównanie brzd i śladów (na roli, piasku lub śniegu).

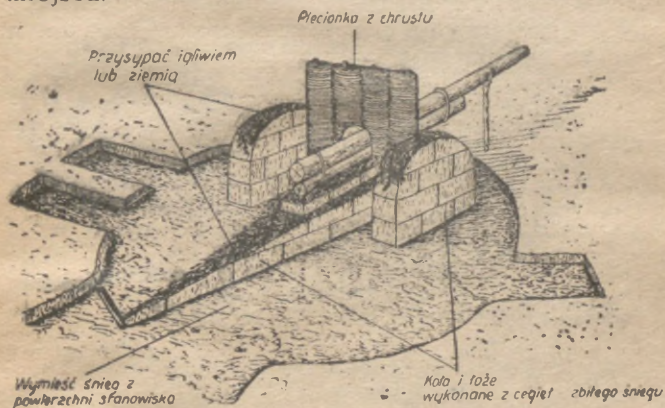
102. Jeżeli moździerz ma strzelać z powierzchni ziemi, nie z wkopanego stanowiska, należy go maskować w zasłonach naturalnych (wąwozy, przeciwstoki, krzaki, szopy, ruiny itp.). W krzakach i wysokiej trawie lufę moździerza owinać frendzlą maskującą, gałęziami lub przykryć siatką z wplecionym materiałem maskującym.

Rys. 36. Pozorna 76 mm armata wykonana w warunkach letnich. Czas budowy: 5 żołnierzy, 1,5 godziny

Umieszczając moździerz na przygotowanym stanowisku ogniowym należy stanowisko i rów łączący przykryć siatką ułożoną na żerdziach lub chrustem i zarzucić podręcznym materiałem maskującym (rys. 34). Nad moździerzem wykonać ruchomą zasłonę przykrywającą go podczas przerw w strzelaniu.

103. Przechodząc na inne stanowisko należy tak urządzić stanowisko, które się opuszcza, aby robiło wrażenie zajętego. Najlepszym sposobem jest pozostawienie na opuszczonych stanowiskach dział pozornych. (rys. 35, 36 i 37). Jeżeli stanowisko było zamaskowane maską wykonaną z nieetatowych środków maskujących, należy ostrożnie wyprowadzić działo spod niej, poprawić maskę i zostawić ją na miejscu.

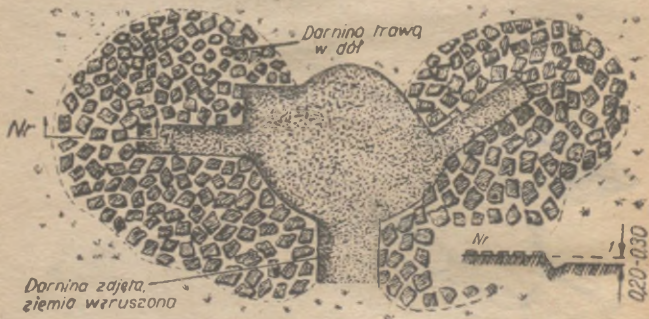

Rys. 37. Pozorna, 76 mm armata wykonana w warunkach zimowych. Czas budowy: 4 żołnierzy, 2 godziny

104. Na specjalnie budowanych pozycjach pozornych należy urządzić stanowiska pozorne. W lecie należy zdejmować darninę wycinając na łące

kontur planu stanowiska i rowów dla obsługi i układać ją trawą w dół na miejsce przedpiersia (rys. 38); w zimie — rozgrzebać śnieg aż do gruntu na powierzchni odpowiadającej kształtem stanowisku. Na stanowiskach umieszczać działa pozorne. Na stanowiskach pozornych należy imitować zło wykonane maskowanie i stale przeprowadzać zmiany charakterystyczne dla rzeczywistych stanowisk: zwiększać ilość śladów, wzmacniać stożki wylotowe, składać skrzynie od amunicji itd.

Ze stanowisk pozornych należy периодически przeprowadzać strzelanie za pomocą dział wędrujących. Stanowiska pozorne rozmieszczać nie dalej niż 300 m od rzeczywistych, najlepiej za nimi, aby zmylić rozpoznanie wzrokowe i słuchowe nieprzyjaciela.

Rys. 38. Pozorne stanowisko artyleryjskie. Czas budowy: 3 żołnierzy, 1,5 godziny

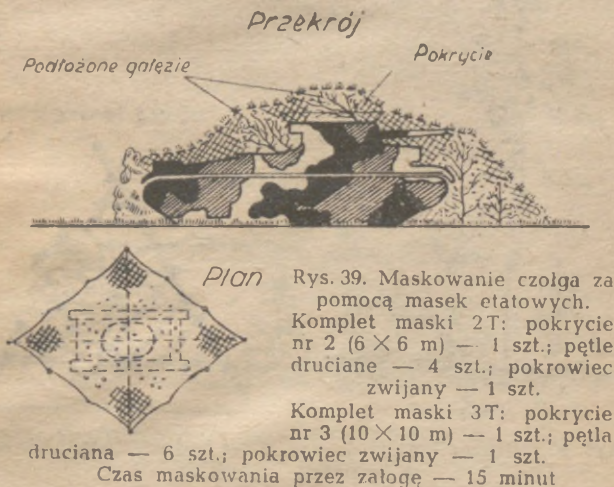
ROZDZIAŁ SIÓDMY MASKOWANIE CZOŁGÓW I SAMOCHODÓW

105. Czołgi i samochody są dobrze widoczne dla obserwatora z powietrza. Obserwator naziemny ustala ilość czołgów przeważnie na podstawie szumu motorów.

106. Zaskoczenie przez uderzenie czołgów może być osiągnięte tylko przy dokładnym maskowaniu. Decydującym warunkiem skutecznego maskowania jest wykorzystanie zasłon naturalnych (las, zagajnik, parowy, ruiny, cienie od przedmiotów terenowych) oraz pory nocnej do wymarszu na stanowiska wyjściowe.

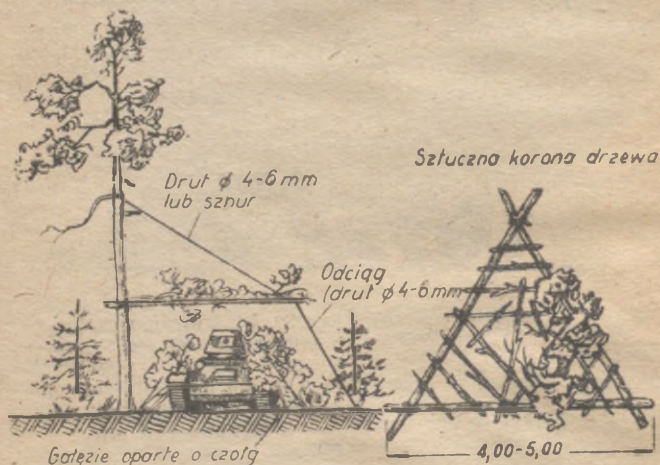
Wszystkie czołgi i samochody winny być pomalowane na kolor ochronny, odpowiedni do pory roku. Malowanie wykonuje się według specjalnej instrukcji.

107. Do maskowania czołgów i samochodów na postojach stosuje się maski etatowe 2T i 3T, składające się z siatek ze skrawkami zielonej tkaniny i pętli drucianych w kształcie ósemek. Każda maska przechowywana jest w zwijanym pokrowcu (worek z płótna żaglowego).

Do umocowania siatki załoga czołga lub samochodu przygotowuje we własnym zakresie 12 drewnianych kołków kotwicznych długości 40—50 cm. Sposób maskowania: rozwinąwszy pokrycie, narzucić je na pojazd i przymocować za pomocą kołków kotwicznych do ziemi (rys. 39); od wewnątrz pokrycie podeprzeć kołkami nakładając na ich wierzchołki pętle druciane lub młodymi ściętymi drzewami tak, aby pod pokryciem nie odznaczały się kontury czołga lub samochodu; pokrycie zarzucić podręcznym materiałem maskującym.

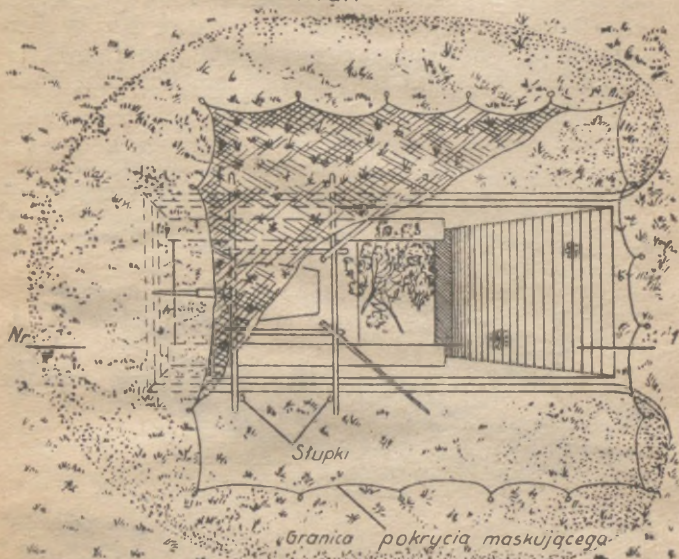
108. Rozmieszczając czołgi lub samochody w rzadkim lub niskopiennym lesie można nad pojazdami ściągać wierzchołki drzew. W dowolnych warunkach terenowych, gdy nie ma masek etatowych, należy nałożyć na czołg materiał podręczny, aby za-

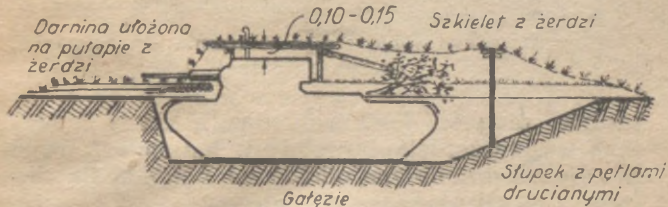
Rys. 40. Sztuczna korona drzewa. Czas budowy jednej korony: 3 żołnierzy, 1 godzina

pobiec odbijaniu światła od gładkich pochyłych powierzchni.

Plan

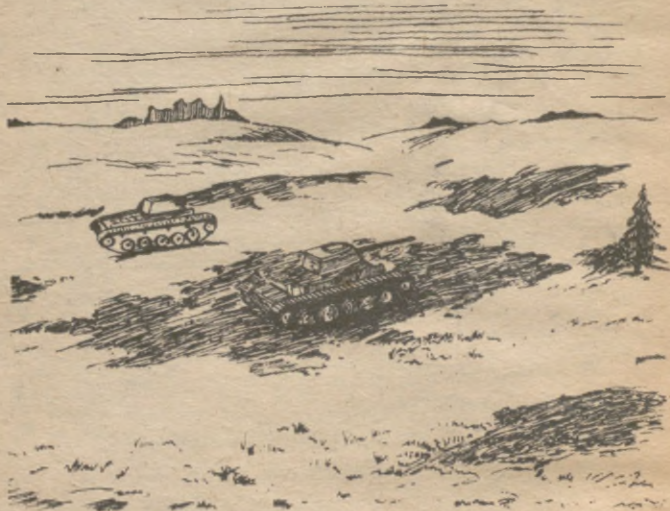

Przekrój po Nr 1

Rys. 41. Maskowanie czołga umieszczonego w okopie.
Czas maskowania przez załogę — 3,5 godziny

109. W celu maskowania czołgów i samochodów na punktach remontu i zaopatrzenia, rozmieszczonych w lesie lub na skrajach leśnych polan przed obserwacją z powietrza, można wykonywać maski w postaci naturalnych koron drzew (rys. 40). Wykonuje się je w następujący sposób: do pnia drzewa na wysokości 3—3,5 m przywiązuje się końcami dwie

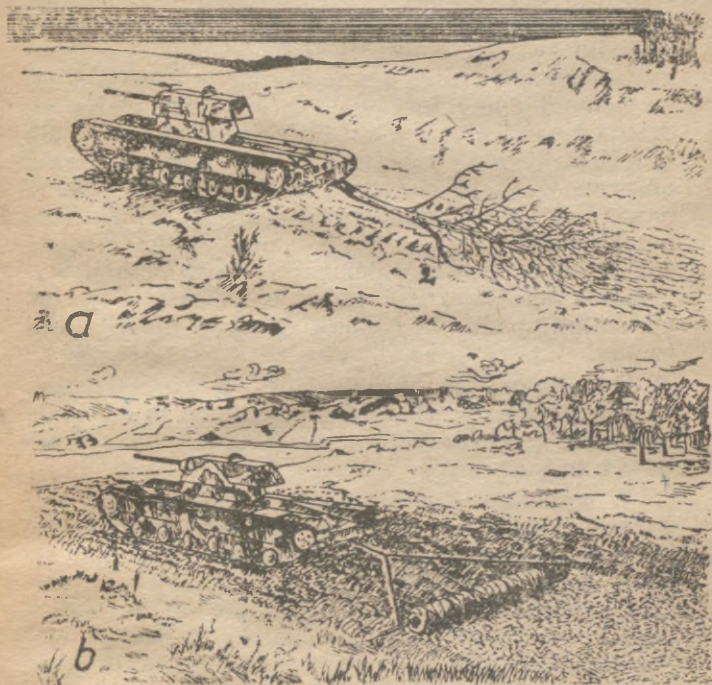
Rys. 42. Maskowanie czołga w terenie o nieciągłej pokrywie śnieżnej

żerdzie długości 4—5 m i związuje się je między sobą trzecią żerdzią; powstały w ten sposób trójkąt mocuje się drucianymi odciągami, obkłada się chrustem a na chrust rzuca się gałęzie.

110. Celem zamaskowania czołga umieszczonego w okopie (rys. 41), trzeba przednią część okopu przy-

kryć żerdziami i chrustem a na chrust ułożyć darni-
nę lub ziemię.

Pozostałą część okopu przykrywa się siatką lub
pokryciem na szkielecie z żerdzi i zarzuca trawą, ga-

Rys. 43. Urządzenie do zacierania śladów gąsienic: a — ścięte
drzewo (na śniegu); b — zwoje drutu kolczastego (na roli)

łęziami, mchem lub innym podręcznym materiałem
maskującym. Tylną część pokrycia podpira się ścię-

tymi krzakami lub słupkami z nałożonymi na wierzch pętlami drucianymi w celu nadania masce wyglądu naturalnego pagórka.

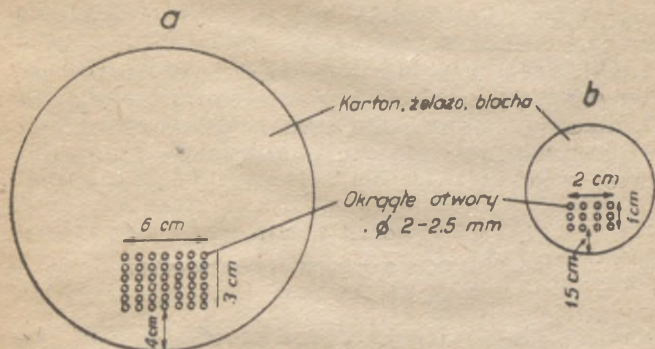
111. W zimie w terenie o nieciągłej pokrywie śnieżnej (miejsca, gdzie śnieg odtajał, pogorzelska, wykopaliska torfu itp.) czołg pomalowany na ciemny kolor można maskować umieszczając go na ciemnych plamach. Czołga nie należy umieszczać w środku ciemnej plamy, lecz bliżej skraju, gdzie plama widziana z powietrza wydaje się najciemniejszą; w ten sposób ustawiony czołg nie będzie widziany przez obserwatora z wysokości 300—400 m nawet bez żadnego dodatkowego maskowania. Czołg pomalowany na kolor biały należy umieszczać na śniegu obok ciemnej plamy (rys. 42). W obu wypadkach należy postępować w ten sposób, aby cień od czołga padał na ciemną plamę i nie zdradzał czołga.

112. Dopóki to możliwe nie należy zjeżdżać z dróg, gdyż na nowiźnie ślady gąsienic są wyraźnie widoczne i odróżniają się od śladów innych środków transportowych.

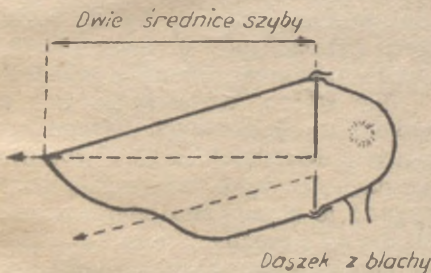
W wypadku konieczności przemarszu po nowiźnie, należy do ostatniego pojazdu w kolumnie przymocować ścięte drzewo lub zwoje drutu kolczastego (rys. 43) w celu zacierania śladów gąsienic. Gdy kolumna czołgów przy zbliżaniu się do miejsca postoju rozczłonkuje się, należy dokładnie maskować ślad każdego czołga od zasadniczej drogi do zasłony, za którą ustawił się czołg.

W zimie śnieg zamieść miotłami, w lecie — rzucić ślady gałązkami, trawą, wyprostować zmięte krzaki, wysoką trawę itp. Główny ślad kolumny doprowadzić do jakiegokolwiek zasłony lub wyprowadzić na drogę.

113. W nocy należy przedsięwziąć środki celem maskowania światła. W pobliżu nieprzyjaciela — poruszać się bez światła. Do przemarszów nocnych la-

Rys. 44. Tarcza zaciemniająca: a — dla latarni;
b — dla sygnałów „stop”

Rys. 45. Latarnia lub sygnał „stop” z umieszczonym daszkiem z blachy

tarnie i sygnały „stop” zaopatrzyć w tarcze zaciemniające i daszki. Dla latarni przygotować tarcze nieprzepuszczające światła z dykty, kartonu, blachy lub

innych materiałów z otworami 2—2,5 mm w dolnej części. Tarcze przymocowuje się do wewnętrznej strony szyb latarni (rys. 44). Aby światło z latarni i sygnałów „stop” padało tylko na drogę należy ustawić na nich daszki (rys. 45).

114. Szum motorów samochodowych można maskować pracą silników kilku traktorów ze zdjętymi tłumikami ustawionych z boku, za pomocą strzelania artylerii lub za pomocą samolotów latających na nie dużej wysokości.

ROZDZIAŁ OSMY

MASKOWANIE BUDOWLI NIEOBRONNYCH I SKŁADÓW

115. Połowe budowle nieobronne należy rozmieszczać w lasach, wąwozach i w innych zasłonach naturalnych. Wszystkie budowle dostosowywać do terenu tak, aby nie uwydatniały się swymi konturami.

Ziemianki, szałas, namioty należy rozmieszczać w niewielkich grupach pod drzewami, koło budynków, płotów, ruin, w cieniu różnych przedmiotów terenowych. Nie wolno rozmieszczać ich w jednej linii lub rzędami w jednakowych odstępach.

Na stokach i urwiskach należy wykonywać jednospadowe dachy budynków o zarysie krzywoliniowym, przysypać je ziemią lub odarniować dostosowując je do barwy i rzeźby terenu.

Namioty należy malować odpowiednio do koloru otaczającego terenu lub obrzucać je podręcznym materiałem maskującym.

Ziemiankom, rozmieszczonym w miejscowości zamieszkałej, należy nadawać wygląd piwnic, miejsc do przechowywania jarzyn, dołączając je do istniejących budowli robiąc wejście przez szopę, stodołę,

chlew itp. Rozmieszczając je w lesie maskować je gałązkami wetkniętymi w dach.

W zimie należy ziemianki przysypać śniegiem pod sam dach, aby upodobnić je do zasypany śnieżnej. Pionowe ścianki narożne, szczyty ziemianek i drzwi malować wapnem lub kredą; rury piecowe malować na kolor biały i pilnować, aby dach nie brudził się kopciem lub sadzą. Namioty malować na kolor biały.

116. Składy polowe należy rozmieszczać w lesie nie bliżej jak 50—100 m od skraju lasu wyrąbując w tym celu tylko pojedyncze drzewa. Stosom materiałów nadawać kształt grup wikliny, koron pojedynczych drzew itd. zarzucając je ściętymi gałęziami, trawą, mchem itp.

W rzadkim lesie ściągać wierzchołki drzew nad stosami materiałów lub zawieszać nad nimi ścięte korony drzew.

W terenie odkrytym materiał umieszczać między nierównościami terenu zarzucając go z wierzchu podręcznym materiałem maskującym. W razie braku nierówności terenowych układać niskie stopy, przykrywać je namiotami i przysypywać cienką warstwą ziemi.

W miejscowości zamieszkałej materiał umieszczać w szopach, pod dachami lub w cieniu budynków maskując go jako kupy chrustu, stopy drzewa itd.

W zimie należy maskować składy materiałowe malując stopy materiałów kredą lub wapnem, przysypując je śniegiem lub okrywając pokryciami z białej tkaniny. Ładowanie i rozładowanie składu należy przeprowadzać w nocy z zachowaniem zasad maskowania światła. W razie konieczności pracy w dzień nie dopuszczać do skupiania się samochodów i ludzi; dla oczekujących samochodów wyznaczać postoje w miejscach zakrytych. Drogi dojazdowe

we do składów polowych przedłużać przez teren składów do miejscowości zamieszkałej lub doprowadzać do istniejącej drogi.

Na terenie składów przestrzegać jak najsurowszej dyscypliny maskowania wyznaczając specjalny nadzór oficerski szczególnie nad każdym przybywającym transportem.

III. MASKOWANIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH

ROZDZIAŁ DZIEWIĄTY

MASKOWANIE PODCZAS ROZPOZNANIA

117. Na rozpoznanie nie brać rozkazów, zarządzeń, meldunków, pamiętników, pism prywatnych.

Celem obserwowania nie zatrzymywać się koło jaskrawo wyróżniających się przedmiotów terenowych, a wybierać w tym celu miejsca zacienione, najlepiej obok jaskrawo oświetlonych. Podczas rozpoznawania miejscowości zamieszkałej nikogo z niej nie wypuszczać.

118. W czasie rozpoznania pieszego, jeśli sytuacja wymaga uchylania się od walki i unikania pościgu przez nieprzyjaciela, trzeba rozdzielać się na drobne grupy i dążyć do miejsca zbiórki różnymi wczasu wybranymi drogami. Aby nieprzyjaciela wprowadzić w błąd, należy maszerować zygzakami, wykorzystując zasłony terenowe oraz istniejące już ślady; na wilgotnych odcinkach terenu iść tyłem, aby zostawić ślady stóp skierowane w odwrotnym kierunku. Szczególnie należy starać się mylić ślady w ziemi na świeżym śniegu.

119. W czasie konnego rozpoznania należy zapobiec rzeniu koni na krótkich postojach dla obserwacji nakładając koniom na pyski torby lub okręcając im pyski namiotami albo płaszczami.

Trasę marszu patrolu konnego wybierać omijając miejscowości zamieszkałe, szczególnie duże. Podczas rozpoznawania miejscowości przez patrole unikać wszelkimi sposobami ujawnienia siły patrolu. W czasie marszu po bezdrożach wybierać trasę przez parowy, wąwozy, jary, skraje lasów, zagajniki, wysoką trawę itp.

120. Do patroli rozpoznania oddziałom pancernym przydziela się czołgi i samochody pancerne o jak najcichszym biegu, a w terenie trudnym do przejścia — małe czołgi, łatwe do zamaskowania za niewielkimi zasłonami. Wszystkie pojazdy powinny być pomalowane stosownie do pory roku. Maskowanie ruchu w czasie rozpoznania oddziałami pancernymi osiąga się przez wybór zakrytych dróg, umożliwiających wykorzystanie dużych szybkości i pozostawianie na trasie marszu jak najmniejszej ilości śladów (grunt twardy i zamarznięty). Przemarsz wykonywać skokami od zasłony do zasłony wybranymi przedtem na podstawie mapy. Zasłony winny mieć skryte podejścia i dogodne, blisko położone punkty obserwacyjne.

Najlepszymi miejscami na punkty obserwacyjne są skraje wsi, skraje lasów i zagajników oraz inne przedmioty terenowe pozwalające przeprowadzać obserwację bez wychodzenia z pojazdu.

Patrole winny podchodzić do przedmiotów terenowych z innego kierunku niż ten, po którym porusza się główna siła grupy rozpoznawczej. Zwykle należy podchodzić od strony wiatru zwalniając obrotu silnika celem zmniejszenia hałasu. W nocy, by zmniejszyć hałas silnika, należy poruszać się w terenie nizinnym z dala od dużych zbiorników wodnych. Podczas rozpoznania przestrzegać całkowitego maskowania świetlnego nie zapalając w nocy żadnych świateł.

121. Miejsce postoju na odpoczynek należy wybierać w wąwozach porośniętych krzakami, w jarach, w lasach a w ostatecznym wypadku w małych miejscowościach zamieszkałych lub w pojedynczych budynkach z dala od drogi. W żadnym wypadku nie zatrzymywać się na odpoczynek w pobliżu miejscowości gęsto zaludnionych. W wypadku dłuższego przebywania w jednym rejonie należy często zmieniać miejsce noclegu; zmianę miejsca noclegu przeprowadzać o zmierzchu lub w nocy.

Wyjeżdżać z miejscowości zamieszkałych wykorzystując drogi boczne w stosunku do wybranego kierunku. Zawracać i wjeżdżać na drogę właściwą można tylko pod przykryciem zagajnika, lasu, jaru, wawozów lub fałd terenu.

Aby zmylić ślad przy przemarszu przez rzekę, należy przejść pewną odległość korytem rzeki. Od czasu do czasu zbaczać z drogi na zasiane pole rozspujając się na dużej przestrzeni lub przejść w kolumnie pojedynczej (rzędem) miedzą lub parowem.

ROZDZIAŁ DZIESIĄTY

MASKOWANIE W NATARCIU

122. Głównym zadaniem maskowania w natarciu jest zapewnienie zaskoczenia przez zmylenie nieprzyjaciela odnośnie celu, charakteru, miejsca i czasu natarcia a szczególnie kierunku uderzenia głównego. Zmylenie osiąga się przez ukrycie jednostek nacierających w połączeniu z działaniami pozornymi (demonstracjami). Maskowanie winno być przeprowadzone według określonego planu przyjętego podczas opracowywania decyzji taktycznej.

123. Ukrycie oddziałów nacierających osiąga się przez wybór rejonów maskujących koncentracje, ukryte ich zajęcie, umiejętne wykorzystanie zasłon

naturalnych podczas zbliżania się do terenu walki, zastosowanie wszystkich posiadanych w jednostce etatowych środków maskowania oraz wykorzystanie zasłon dymnych i świetlnych.

Podejście do pola walki winno odbywać się w ugrupowaniu rozczłonkowanym i głębokim.

Należy się trzymać skrajów lasów, krzaków, pól itp. unikając ruchu po terenie otwartym. Przez cały czas marszu, z niezminiejszą się uwagą, umiejętnie wykorzystywać teren. To wymaganie odnosi się również do oddziałów znajdujących się w głębi ugrupowania.

W terenie otwartym należy stosować na szerokim froncie zasłony dymne, celem ukrycia skrzydeł nacierającej jednostki przed obserwacją ukośną.

O zmierzchu i w księżycowe noce można stosować zasłony świetlne wykorzystując reflektory. Smugę reflektora skierowuje się wzdłuż przed linię frontu, pod kątem do frontu lub krzyżuje się smugi dwóch reflektorów. Można stosować również oślepienie nieprzyjaciela przesuwając powoli smugę reflektora po linii ugrupowania nieprzyjaciela lub nagłym, stosowanym w różnych odstępach czasu, miganiem reflektora.

124. Celem demonstracji jest wyrobienie u nieprzyjaciela przekonania o obecności naszych oddziałów i sprzętu tam, gdzie ich faktycznie nie ma, czyli zwrócenie uwagi nieprzyjaciela na drugorzędne oddziały frontu zapewniając w ten sposób zaskoczenie na kierunku głównym. Demonstrację wykonują pododdziały specjalnie wydzielone, których pozorną liczebność należy wzmocnić przez zastosowanie imitacji dźwiękowych, zasłon dymnych i świetlnych oraz przez masową budowę sprzętu pozornego (czołgi, działa). Demonstracjom winny zawsze towarzy-

szyć silne nawaly ogniowe. Pododdziały wykonywujące demonstrację nie powinny wiedzieć o pozornym charakterze swych działań a zadanie swoje wykonywać energicznie i zdecydowanie.

Wybór rodzaju działań demonstracyjnych określa sytuacja. Najważniejsze z nich są:

- a) demonstracja uderzenia czołowego z jednoczesnym organizowaniem dokładnie zamaskowanego obejścia skrzydeł przez siły główne;
- b) stworzenie pozorów okrążania z równoczesnym przygotowaniem siłami głównymi uderzenia frontального.

Jeżeli demonstrację przygotowuje się zawczasu, należy nieprzyjacielowi umożliwić zdobycie wiadomości o mających odbyć się działaniach przez rozpowszechnianie wiadomości fałszywych, podrzucanie rozkazów zostawionych przy zabitych, w miejscach odpoczynków i innych. Przygotowania do demonstracji winny być maskowane lecz niedbale. Budowa obiektów pozornych i przygotowanie imitacji dźwiękowej winny być przeprowadzone w ścisłej tajemnicy — najlepiej w porze nocnej.

ROZDZIAŁ JEDENASTY

MASKOWANIE FORSOWANIA RZEK I PRZEPRAW

125. Zaskoczenie w forsowaniu rzeki decyduje o sukcesie walki. Celem zapewnienia zaskoczenia trzeba dokładnie maskować przygotowanie do forsowania i równocześnie przeprowadzać działania demonstracyjne w rejonach przepraw pozornych.

126. Materiał przeprawowy trzeba dowozić do punktów koncentracji sprzętu drogami ukrytymi, bez hałasu, w miarę możliwości w nocy. Zwoźnionych środków transportowych nie odsyłać od razu z powrotem, lecz kierować w rejon przeprawy pozornej

a dopiero stąd odsyłać je do tyłu. Starać się robić jak najmniej śladów wozami, wydeptanych ścieżek i placów w punkcie koncentracji sprzętu w celu zmniejszenia pracy przy ich maskowaniu.

Sprzęt układać w nieduże, niesymetrycznie rozmieszczone stosy i przykrywać materiałem podręcznym. W terenie odkrytym materiał układać w zagłębienia naturalne, nakrywać brezentem lub namiotami a wgłębienia wyrównywać ziemią, gałęziami, trawą itp.

W celu zamaskowania donoszenia sprzętu do wody należy wybierać miejsca najbardziej ukryte. W terenie nieodpowiednim do maskowania ustawiać w nocy maski pionowe w postaci przedmiotów terenowych (żywoploty, parkany, grupy krzaków i inne).

127. Celem ochrony tajemnicy rejon przygotowania przeprawy ochraniać ze wszystkich stron i nie dopuszczać do niego osób postronnych.

128. Linie wyjściowe wybierać w miejscach ukrytych. Oddziały przeznaczone do forsowania najlepiej koncentrować w nocy zachowując całkowitą ciszę i przestrzegając wymogów maskowania świetlnego.

129. Przeprawy desantowe przeprowadzać z zakrytych miejsc przybrzeżnych, dając możliwość cicho i niepostrzeżenie zgromadzić i spuścić na wodę środki przeprawowe. Specjalną uwagę zwrócić na dokładne wyszkolenie żołnierzy w cichej pracy podczas przygotowania środków przeprawowych, przy spuszczeniu ich na wodę i poruszaniu się po niej za pomocą wiosel.

130. Na przeprawę członami należy wybierać miejsca z najbardziej ukrytymi podejściami do rzeki. Członny składać powyżej punktu przeprawowego w odnogach rzeki, na wyspach, dopływach, w miejscach porośniętych krzakami, szuwarami.

Hałas czołgów i samochodów zbliżających się do miejsc załadowania, hałas kutrów holowniczych, silników przyczepnych należy maskować strzelaniem z dział lub za pomocą szumu nisko latającego samolotu.

Z nastaniem dnia człony maskować w ukryciach poprzednio przygotowanych, przy brzegach porośniętych wikliną lub szuwarem, w występach i zagłębieniach linii brzegowej (rys. 46). W ostatecznym wypadku na dzień człony rozbierać i dokładnie maskować sprzęt na brzegu.

Przystanie maskować upodobniając je do brzegu, zasypać ziemią, piaskiem, okładać poprzednio przygotowaną darnią itd.

O świcie zniszczyć całkowicie ślady kół wiodące do przystani, wyrównać ziemię zrytą kołami i gąsienicami, wydarńować odcinki o zniszczonej trawie.

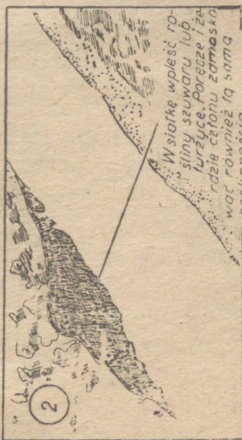
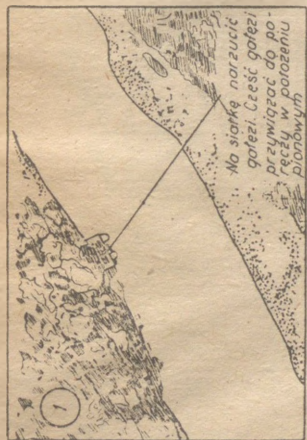
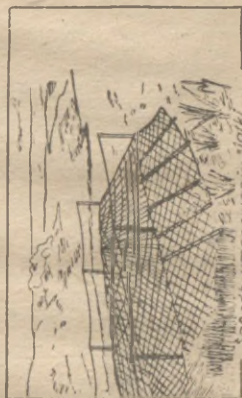
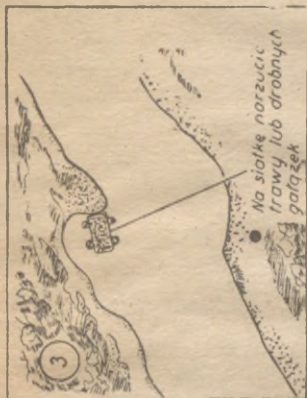
131. Budowę mostu przeprowadzać możliwie szybko, w każdym wypadku unikać hałasu, stuku, rozmów, niepotrzebnego chodzenia.

Jeżeli most buduje się ze środków podręcznych, wygodnie jest wybierać miejsce na jego budowę obok starych zniszczonych mostów, pośród szczątków utrudniających lotnikowi nieprzyjaciela wykrycie przeprawy (rys. 47).

132. Przy sprzyjających warunkach pogody należy maskować przeprawę za pomocą zasłony dymnej wykonanej na szerokim froncie.

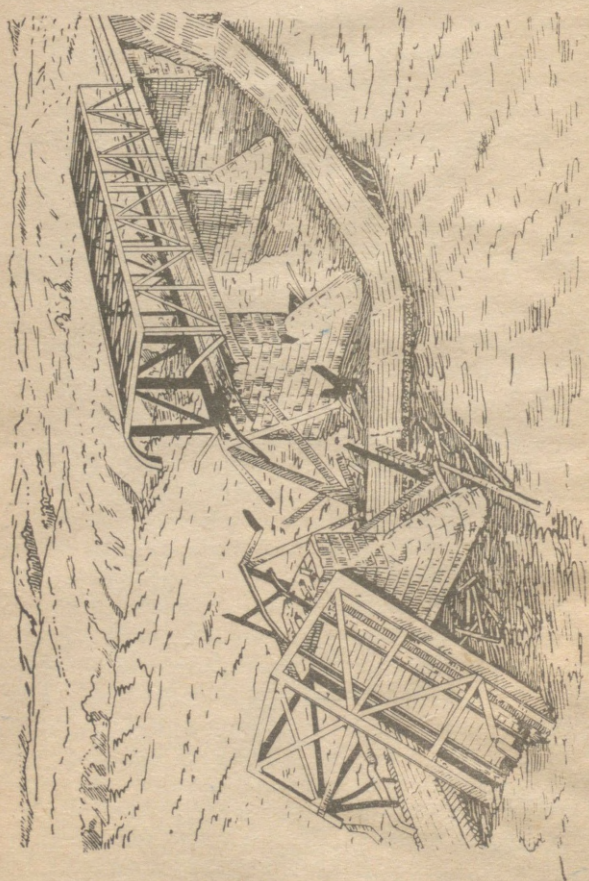
Przy wietrze wiejącym wzdłuż rzeki należy stworzyć zasłony dymne tylko na brzegach, lecz i na rzece (na łodziach, tamach). Przy wietrze od nieprzyjaciela należy, jeśli nie ma innych środków dymnych (moździerz i inne), przerzucić świece dymne na przeciwny brzeg rzeki.

Odcinek zadymienia przeprawy winien być nie mniejszy niż 1 km a załona dymna winna być oddalona od miejsca przeprawy o tyle, aby załony od

Rys 46. Przykłady maskowania członów lub przeset mostu: 1 — maskowanie członu obok krzaków; 2 — maskowanie członu w szwarcach; 3 — maskowanie członu na brzegu łąki

poszczególnych źródeł dymu schodziły się w odległości 200–250 m od brzegu rzeki. Przeciwny brzeg wienien być zasłonięty dymem na odległości 200–250 m

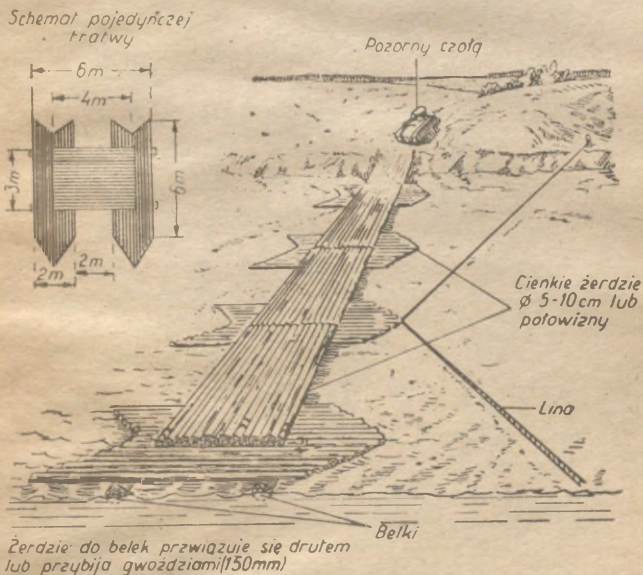

Rys. 47. Zamaskowane położenie mostu na podporach pływających wykonanego ze środków podręcznych

od linii brzegu. Ruchu oddziałów do przeprawy oraz wyjścia z obłoku dymnego nie wolno przeprowadzać na skrzydle przeprawy.

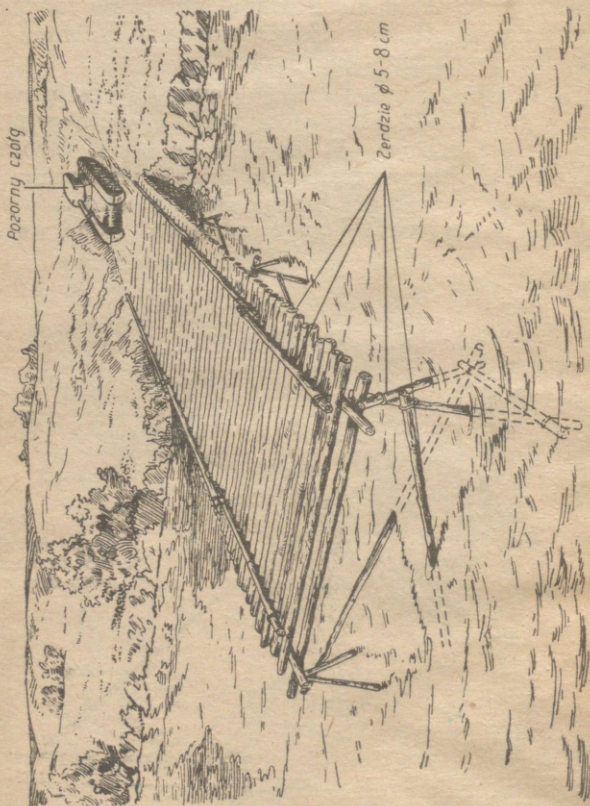
Stosując dym do maskowania przepraw rzeczywistych należy zasłony dymne stosować również w miejscach przepraw pozornych.

133. Równocześnie z przygotowaniem przeprawy rzeczywistej należy przygotowywać przeprawy pozorne (demonstracje). W tym celu należy w wybranym rejonie na brzegu rzeki prowadzić wzmocnione rozpoznanie, obsadę zaś brzegu słabo maskować. W porze nocnej ustawiać maski pionowe osłaniające

Rys. 48. Pozorny most na podporach pływających z żerdzi

brzeg przed obserwacją naziemną nieprzyjaciela.
W nocy należy imitować hałas wożenia materiałów.
134. Forsowanie rzeki należy rozpoczynać prze-

Rys. 49. Most pozorny z żerdzi

prawą małych pododdziałów ze środkami ogniowymi w rejonie przeprawy pozornej.

135. W celu odwrócenia uwagi nieprzyjaciela od przeprawy mostowej i osłabienia ognia należy budować mostowe przeprawy pozorne. W tym celu robi się przeprawy po mostach na podporach z tratw budowanych z lekkim pomostem z żerdzi, umożliwiające przeprawę pojedynczych ludzi (rys. 48) lub mosty pozorne z żerdzi (rys. 49), plecionek, worków jutowych i innych lekkich materiałów. Przy każdej przeprawie pozornej należy ustawiać pozorne czołgi, działa, samochody, wózki itp., jak gdyby oczekiwały na przeprawę i przesuwać je co pewien czas.

Jeżeli nieprzyjaciel zorientuje się, że przeprawa jest pozorna, należy wtedy pod osłoną ciemności wzmocnić ją i wykorzystywać w dalszym ciągu do przeprawy wojsk w nocy, pod tym jednak warunkiem, że nieprzyjaciel będzie ją nadal uważał za pozorną. W tym celu nie przesuwać atrap, ustawionych koło przeprawy, nie zezwalać na żaden ruch w ciągu dnia w rejonie przeprawy.

ROZDZIAŁ DWUNASTY

MASKOWANIE W OBRONIE

136. Zadaniem maskowania w walce obronnej jest ukrycie charakteru obrony jako całości oraz poszczególnych obiektów umocnionych. Nieprzyjaciel powinien być pozbawiony możliwości wykrycia słabych miejsc obrony a przez to i odpowiedniego przygotowania swych działań.

137. Szczególna uwaga winna być zwrócona na maskowanie przedniego skraju pozycji obronnej.

Wybierając przedni skraj należy zwracać uwagę, aby nie przebiegał on wzdłuż jaskrawo uwydatniających się linii terenu i charakterystycznych przedmiotów terenowych (na przykład wzdłuż skraju lasu).

Celem wprowadzenia nieprzyjaciela w błąd co do rzeczywistego przebiegu linii przedniego skraju należy przygotować pozorny przedni skraj. Pozorny przedni skraj zwykle wyznacza się pod kątem do rzeczywistego. Również można budować odcinki pozorne celem przedłużenia rzeczywistego skraju przedniego. Przedni skraj pozorny tworzy się przez wzmocnienie poszczególnych odcinków ubezpieczenia bojowego pozornymi i rzeczywistymi obiektami obronnymi i wyposażenie ich w przeszkody przeciwzołgowe i przeciwpiechocie.

W przerwach między tymi odcinkami należy wybudować pozorne odcinki obrony obsadzone przez pojedyncze k. m. i niewielkie grupy strzelców zmieniających często stanowiska.

W terenie odkrytym przerwę między pozornym i rzeczywistym przednim skrajem wypełnia się obiektami pozornymi.

138. W celu maskowania systemu ognia należy przystosować do obrony wszelkiego rodzaju doły, wąwozy, nasypy i wykopy przyrodzne, budynki (specjalnie na kamiennym fundamencie), płoty i inne przedmioty terenowe. Nie mają one zwykłych dla obiektów saperskich demaskujących kształtów i nie będą zauważone przez rozpoznanie z powietrza. Maskowanie polega na umiejętnym kombinowaniu przedmiotów terenowych przystosowanych do obrony z dobrze przystosowanymi do terenu i zamaskowanymi rowami strzeleckimi i innymi obiektami obronnymi.

Ściśle przestrzegać jak najsurowszej dyscypliny ogniowej — bez potrzeby i bez rozkazu ognia nie otwierać.

Pojedyncze odcinki obrony obsadzone przez niewielkie pododdziały pokazać jako obsadzone silnie

budując pozorne rowy i przeszkody. Pozornymi rowami i przeszkodami wypełniać styki między odcinkami i rejonami obrony. Pozorne rowy strzeleckie obsadzać na pewien czas grupami strzelców celem prowadzenia ognia.

139. Celem maskowania ruchu wewnątrz pozycji obronnej, poza wykorzystaniem naturalnych zasłon terenowych, można stosować proste maski pionowe (wetknięte w ziemię ścięte młode drzewa lub grube gałęzie), aby utrudnić nieprzyjacielowi obserwację w głębi obrony.

140. Przeszkody przeciwczołgowe i przeciw piechocie maskuje się tylko na oddzielnych odcinkach, tak by ogólny system rozmieszczenia przeszkód uległ pozornej zmianie, co przyczynia się również do maskowania systemu ogniowego i ukrycia pojedynczych ważnych obiektów. Maskowanie odcinków przeszkód wykonywać stosując najmniej widoczne typy przeszkód oraz przez rozmieszczenie ich w najbardziej sprzyjających warunkach terenowych: w krzakach, w lesie, na przeciwstokach, wzdłuż wyraźnie widocznych linii terenowych (miedze, ścieki i inne).

141. Celem wprowadzenia nieprzyjaciela w błąd trzeba pozorować koncentrację grup uderzeniowych przez masowe stosowanie obiektów pozornych i przez prace przygotowania dróg dla przeciwuderzeń w kierunkach pozornych. Równocześnie należy dokładnie maskować rzeczywiste grupy uderzeniowe i drogi dojazdowe prowadzące do nich.

142. W obronie można stosować zasłony dymne tak w ugrupowaniu nieprzyjaciela jak i wewnątrz obrony. W ugrupowaniu nieprzyjaciela zasłony dymne stosuje się celem oślepienia jego punktów obserwacyjnych, specjalnie artyleryjskich, co uniemo-

zliwia nieprzyjacielowi prowadzenie celnego ognia. Zasłony dymne należy kłaść również na kierunkach ruchu czołgów, aby pomieszać ich ugrupowanie jeszcze przed podejściem do przedniego skraju obrony.

Wewnątrz obrony zasłony dymne stosuje się do osłony przemarszu grup uderzeniowych i odwodów oraz celem ich demonstracji, jak również w celu skrytej zmiany stanowisk artyleryjskich i maskowania błysków artyleryjskich wystrzałów.

143. Prace maskujące należy rozpoczynać jednocześnie z przystąpieniem do kopania rowów strzeleckich i prowadzić równolegle z nimi. Bezwzględnie maskować roboty budowlane i przygotowanie do nich: przygotowanie materiałów budowlanych, budowę dróg dojazdowych itp.

Najlepszym i najbardziej skutecznym sposobem maskowania prac jest wykonywanie ich w nocy pod warunkiem, aby wykonane prace były do świtu zamaskowane.

Jeśli sytuacja nie pozwala na ograniczenie się tylko do prac nocnych, trzeba wówczas wybrać poszczególne najważniejsze odcinki obrony i wszelkie prace odnośnie ich urządzenia przenieść na porę nocną. Ciemność należy wykorzystać do dźwiękowego pozorowania prac saperских w tych miejscach, gdzie zgodnie z planem należy pozorować budowę silnej pozycji. Na tych odcinkach w nocy należy wykonywać budowę obiektów pozornych.

144. Podczas prac przestrzegać stale dyscypliny maskowania, skierowanej głównie na utrzymanie niezmienionego wwoładu terenu, nie wydentwować nowych ścieżek i dróg, nie przygotowywać materiału (np. cięcie darniny) w samym miejscu prac itd.

145. Ukryte przygotowanie wycofania się i zaskoczenie tym nieprzyjaciela zapewniają powodzenie wyjścia z walki.

Maskowanie przygotowania do wycofania się z walki osiąga się przez działania demonstracyjne mające na celu pokazanie nieprzyjacielowi przygotowania naszych oddziałów do uporczywej obrony. Demonstrację można wykonać:

- a) przez działania zaczepne niewielkich grup, wspartych artylerią i czołgami;
- b) pozorowaniem zbliżania się odwodów przez imitację hałasu silników czołgowych, ustawieniem pozornych czołgów, dział, samochodów, częstymi marszami w kierunku frontu niewielkich grup po odcinkach dróg wystawionych na obserwację nieprzyjaciela itp.
- c) przez wzmożoną pracę nad umocnieniem zajmowanej pozycji (głównie w nocy) imitowaną hałasem prac saperskich i budowę obiektów pozornych;
- d) przez ożywioną pracę radiostacji i na przewodach telefonicznych w sprawach nie mających związku z przygotowywanym wycofaniem się z walki.

146. Najwygodniej przeprowadzić wycofanie się sił głównych w nocy. Należy przedsięwziąć wszystkie środki dla zapewnienia maskowania świetlnego i zachowania ciszy. W koniecznych wypadkach hałas odchodzących jednostek można zagłuszyć strzelaniem artylerii. W zimie należy wycofanie o ile możliwości przeprowadzać w czasie pogody pochmurnej, opadów śnieżnych i zamieci.

147. Podczas odwrotu w dzień pod naciskiem nacierającego nieprzyjaciela należy się starać wprowadzić go w błąd co do kierunku odwrotu.

W terenie odkrytym oddziały odchodzą pod osłoną zasłony dymnej. Zasłony trzeba kłaść na drogach rzeczywistego odwrotu i na kierunkach pozornych. Na kierunkach pozornych należy stosować dźwiękowe pozorowanie odwrotu za pomocą wydzielonych w tym celu traktorów i strzelania z dział wędrujących.

W terenie zakrytym na pozorne kierunki odwrotu wysyłać środki transportowe w celu spowodowania obłoków kurzu. Odwrót rzeczywisty winien odbywać się w terenie najbardziej zakrytym przed obserwacją naziemną i z powietrza, przy tym dla zwiększenia kurzu należy maszerować przeważnie po roli.

ROZDZIAŁ TRZYNASTY

MASKOWANIE ODDZIAŁÓW PODCZAS TRANSPORTÓW W MARSZU I NA POSTOJU

148. Duże przesunięcia wojsk na środkach transportowych lub marszem pieszym nie będą spostrzeżone przez nieprzyjaciela tylko w porze nocnej, względnie w warunkach pogody wykluczających widoczność.

149. Ładowanie i wyładowanie należy przeprowadzać szybko i nie dopuszczać do skupiania się oddziałów, wozów i sprzętu na stacjach kolejowych i przystaniach. Pododdziały oczekujące na ładowanie rozmieszczać w pobliżu platform w specjalnie wyznaczonych ukryciach, chroniących przed obserwacją lotniczą. Pododdziały, które się wyładowały natychmiast odprowadzać z rejonu stacji i umieszczać w ukryciach naturalnych. Te zasady stosować

w dzień, a w wypadku użycia przez nieprzyjaciela środków oświetlających, również i w nocy.

150. Na odkrytych platformach kolejowych ładunek należy przykrywać namiotami, brezentami, wiązkami siana, słomą, gałęziami zniekształcając do niepoznania zarysy ładunku. Najlepszym sposobem maskowania jest nadanie platformom wyglądu wagonów krytych przez wybudowanie drewnianego szkieletu i przykrycie go pomalowanymi na kolor ciemny matami słomianymi, brezentem itp. (rys. 50). Po wyładowaniu maskę należy zostawić, aby podczas powrotu składu kolejowego nie pokazywać składu próżnego.

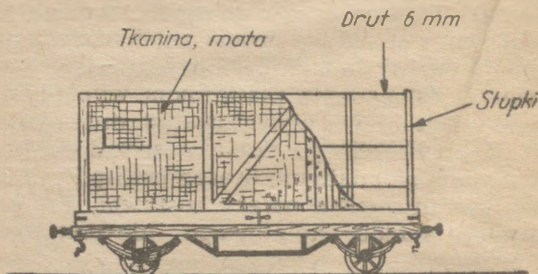
Na wagonach nie wolno robić żadnych napisów, objaśniających charakter ładunku i podających stację przeznaczenia. Od całego składu osobowego podczas podróży należy wymagać przestrzegania dyscypliny maskowania. Wychodzenie ludzi z wagonów na stacjach pośrednich bez ważnej potrzeby i bez specjalnego pozwolenia dowódcy transportu jest niedopuszczalne.

Wozy i sprzęt przewożone na odkrytych stawkach i barkach należy maskować namiotami, brezentem lub płaszczami nadając im kształt stosów ładunku materiałów gospodarczych.

Wszystkie samochody przeznaczone do transportu wojska ujednoczyć pod względem zewnętrznego wyglądu przez przykrycie ich brezentem lub namiotami, aby nie dać nieprzyjacielowi możliwości określenia składu i przeznaczenia bojowego przewożonej jednostki.

151. Podczas przemarszów pieszych, w miarę możliwości, zmieniać normalnie przyjęte odległości między jednostkami kolumny; wybierać odpowiednie szyki wydłużające lub skracające kolumnę; część wojsk kierować bocznymi drogami lub po polu obok

nich celem wprowadzenia nieprzyjaciela w błąd odnośnie ilości maszerujących wojsk; starać się nie powodować kurzu.

Rys. 50. Maskowanie platformy przez nadanie jej wyglądu krytego wagonu towarowego

Przerwy w marszu robić tylko w miejscach zakrytych przed obserwacją z powietrza. Zabronić ludziom bezcelowego chodzenia po rejonie postoju. Odcinki dróg dostępne dla obserwacji naziemnej nieprzyjaciela i ostrzeliwane ogniem artyleryjskim osłonić maskami pionowymi uniemożliwiającymi nieprzyjacielowi obserwację przemarszu wojsk.

152. Rozmieszczając oddziały w miejscowości zamieszkałej trzeba unikać wszystkiego, co mogłoby wskazywać na zajęcie jej przez wojsko.

W pierwszej kolejności ukrywać rodzaj i siłę rozkwaterowanych oddziałów. Działa, samochody pancerne, czołgi i inny sprzęt umieszczać pod dachami, pod drzewami, w cieniu budynków, płotów, ogrodzeń, nakrywać je gałęziami, sianem, słomą, deskami itp. W każdych warunkach unikać schematycznego rozmieszczania.

Nie zezwalać na robienie nowych ścieżek i kolein wykorzystując tylko drogi istniejące. Obroko-

wanie i pojenie koni przeprowadzać w niewielkich grupach.

W nocy nie rozpalać ognisk i nie stosować silniejszego oświetlenia w stosunku do normalnego. Wydawanie stawy, zbiórki przeprowadzać małymi pododdziałami w miejscach zasłoniętych przed obserwacją.

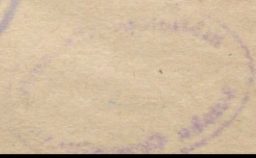
Specjalnie dokładnie maskować stanowiska dział przeciwlotniczych i karabinów maszynowych, gdyż one wskazują na rozmieszczenie oddziałów w miejscowości.

153. Biwaki rozbijać pod osłoną lasu. Jeśli lasu nie ma w pobliżu, należy wykorzystać zbocza terenu, zagrody, drzewa, rowy, rozpadliny, kamieniołomy, doły żwirowe, wklęsłości, wykopy dążąc przynajmniej do częściowego maskowania. Rozprzestrzeniać oddziały wśród tych zasłon i unikać symetrycznego rozmieszczenia.

Usuwać ślady po nocnych biwakach w terenie odkrytym, aby nieprzyjaciel nie mógł wywnioskować na ich podstawie o ruchu oddziałów. Spełniać wszystkie wymagania odnoszące się do rozmieszczenia wojska na kwaterach.

154. Celem sprawdzania dyscypliny maskowania podczas transportów i na odpoczynku ustala się specjalny nadzór oficerski.

I ZASADY MASKOWANIA

	Str.
Rozdział 1. Pojęcia ogólne	3
Rozdział 2. Sposoby i środki maskowania	6
Wykorzystanie dogodnych warunków do maskowania	6
Środki maskowania	9
Dyscyplina maskowania	9
Rozdział 3. Służba maskowania	12
Zadania służby maskowania	12
Obowiązki dowódców i wszystkich żołnierzy odnośnie maskowania	13
Rozpoznanie z punktu widzenia maskowania	14
Wykonanie i kontrola maskowania	16

II SPOSOBY MASKOWANIA

Rozdział 4. Maskowanie żołnierzy i karabinów maszynowych	17
Rozdział 5. Maskowanie rowów strzeleckich i łączących	28
Rozdział 6. Maskowanie artylerii i moździerzy	43
Rozdział 7. Maskowanie czołgów i samochodów	56
Rozdział 8. Maskowanie budowli nieobronnych i składów	64

III MASKOWANIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH

Rozdział 9. Maskowanie podczas rozpoznania	66
Rozdział 10. Maskowanie w natarciu	68
Rozdział 11. Maskowanie forsowania rzek i przepraw	70
Rozdział 12. Maskowanie w obronie	77
Rozdział 13. Maskowanie oddziałów podczas transportów, w marszu i na postoju	82

Referent: ppłk Wójtowicz
 Redaktor techniczny: kpt. Misztal
 Korektor: Goszczyńska

Zakłady Graficzne WINW — Oddział w Jeleniej Górze

L. 32/47

1

2568

G

OWA

